

ДОДАТКИ

Додаток 1

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ варіантів загальної етапізації гласної і негласної роботи з особистими і речовими джерелами

Літ. джерело	Виклад авторського варіанта
Бадурка А.М., Горбачов А.В. Оперативно-розсыскная деятельность: правовой анализ: Науч.-прак. пособие. – РИО МАД Украины, 1994. – 160 с.	Поиск, получение и фиксация информации (фактических данных) – это ряд взаимно-связанных акций, каждая из которых бывает разнообразной по содержанию и весьма не простой в практическом плане (с. 17). Фиксация фактических данных – всегда относительно самостоятельный элемент в системе действий «поиск-получение-фиксация» (с. 18).
Басай В.Д., Кириченко О.А. Основи одорології: Монографія. – Івано-Франківськ: Вид-во Плай, 2002. – 580 с.	Таким чином, робота з особистими джерелами інформації має такі основні етапи: 1. Встановлення особистих джерел. 2. Отримання від особистих джерел інформації шляхом проведення з ними певних процесуальних і гласних позапроцесуальних дій та ординатичних заходів або їх комбінацій. 3. Оцінка використаних фактичних даних (с. 228). 4. Використання даної інформації у криміналістичних або ординатичних цілях. Отже, етапами роботи з речовими джерелами інформації, на наш погляд, повинні визначатися такі, як: 1. Збирання речових джерел. 2. Отримання інформації за допомогою речових джерел шляхом їх огляду, особистого чи експертного дослідження, проведення щодо них інших процесуальних чи гласних позапроцесуальних дій та ординатичних заходів або їх комбінацій. 3. Оцінка отриманих фактичних даних. 4. Використання даної інформації у криміналістичних або ординатичних цілях. Як вже підкреслювалося, сьогодні є потреба в розробці багатоступеневого термінологічного визначення етапів роботи з особистими та речовими джерелами, коли перший ступінь термінології роботи із речовими та особистими джерелами буде виглядати аналогічно і може бути представлений таким чином: 1. Збирання інформації. 2. Оцінка отриманих фактичних даних. 3. Використання даної інформації в криміналістичних або ординатичних цілях. При цьому на другому рівні термінології роботи з особистими та речовими джерелами відмінним буде тільки перший етап, який буде мати по два підетапи, ті, що й були першим та другим етапами (с. 229) Зокрема, щодо роботи із: 1. Особистими джерелами підетапами збирання інформації будуть: 1.1. Встановлення особистих джерел. 1.2. Отримання від особистих джерел інформації шляхом проведення з ними певних процесуальних чи гласних позапроцесуальних дій та ординатичних заходів або їх комбінацій. 2. З речовими джерелами в якості підетапу збирання інформації виступають: 2.1. Збирання речових джерел. 2.2. Отримання за допомогою речових джерел інформації шляхом їх огляду, особистого чи експертного дослідження, проведення щодо них інших процесуальних чи гласних позапроцесуальних дій та ординатичних заходів або їх комбінацій. Як бачимо, за даним двоступеневим термінологічним визначенням етапів роботи із речовими джерелами дещо збігається назва першого етапу – «збирання інформації» – та першого його підетапу – «збирання речових джерел», що, на нашу думку, все ж такі практично не призведе до плутанини. Адже ж різниця між цими словосполученнями достатньо добре вбачається із контексту (с. 230).

У процесі збирання речових джерел інформації, на наш погляд, найбільш обґрунтовано виділяти такі елементи цієї процедури, як: 1. Знаходження речових джерел, яке в свою чергу поділялося на: а) пошук вірогідних місць знаходження речових джерел або вірогідних їх носіїв, приміром, вірогідних носіїв мікрооб'єктів, ультрамікрооб'єктів чи ультраоб'єктів; б) виявлення речових джерел у цих місцях або на їхніх вірогідних носіях (с. 231). 2. Фіксація речових джерел, у тому числі й документування роботи з ними. 3. Вилучення речових джерел. 4. Пакування речових джерел. 5. Зберігання речових джерел. 6. Транспортування речових джерел (с. 232).

Під первинним носієм речового джерела інформації пропонуємо розуміти такий об'єкт, на якому речове джерело знаходиться на момент проведення процесуальної або позапроцесуальної дії по його збиранню, а під вторинним носієм речового джерела інформації – об'єкт, на яке речове (с. 232) джерело інформації перенесено у ході процесуальної або позапроцесуальної дії з метою його вилучення і проведення інших елементів його збирання.

Вірогідним носієм речового джерела інформації є будь-який об'єкт, на якому речове джерело не може бути виявлено у ході процесуальної або позапроцесуальної дії по його збиранню і для цього необхідні лабораторні або інші більш сприятливі умови.

У зв'язку з цим, реальний носій речового джерела інформації являє собою об'єкт, на якому речове джерело може бути виявлено в ході процесуальної або позапроцесуальної дії по його збиранню або в інших позалабораторних умовах.

Загальні положення про етапи роботи з речовими джерелами інформації і елементи їх збирання стосовно роботи зі слідами і зразками запаху людини та інших об'єктів мають певні особливості, які зумовлені, передусім, приналежністю даного різновиду речових джерел інформації вже до ультра об'єктів (ультрасубстанцій) або в нормативно-процедурному відношенні – до ультраречових джерел доказів (с. 233).

З урахуванням викладеного, елементами збирання слідів запаху людини та інших речових джерел інформації є: 1. Виявлення вірогідних носіїв слідів запаху. 2. Їх консервація. 3. Зберігання. 4. Транспортування. При роботі із зразками запаху людини або інших речових джерел інформації більш доцільно говорити не про їх збирання, а отримання, що може здійснюватися як у процесі відповідної слідчої чи судової дії – ст. 199 КПК України, так і підготовчої частини самого лабораторного одорологічного дослідження (с. 234).

Саме нюх людини може дозволити пересвідчитися в тому, що ті чи інші носії дійсно мають певний супутній або фоновий запах іншої людини. Внаслідок цього такий носій більше є схожим на реального носія, але слід будь-якого супутнього або фонового запаху людини і в цій ситуації залишаються візуально недоступними. Аналогічна ситуація і з носіями зразків індивідуального запаху людини, представлених, наприклад, у вигляді висушених зразків крові або непричетних, або осіб, які мають бути перевірені, на п'ятишарових шматочках бирки. Адже кров конкретної людини у будь-якому випадку є носієм її індивідуального запаху, зразки якого, проте, ми не можемо безпосередньо побачити навіть у лабораторних умовах і змушені по відношенню до них застосувати тільки опосередковані методи якісного і кількісного аналізу (с. 235).

З урахуванням цього пропонуємо ввести ще один різновид носіїв речових джерел інформації – умовно реальний носій речового джерела, під яким потрібно розуміти такий об'єкт, у наявності на якому певного речового джерел немає підстав сумніватися, але працювати з ним, внаслідок його мізерних розмірних характеристик або з інших причин, можна тільки опосередковано (с. 236).

Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: Монографія. – Івано-Франківськ: Вид-во Плай, 2002. – 480 с.	Такий же текст викладено на с. 31-35 наступної публікації «Басай В.Д. Криміналістична одорологія (теоретичні, правові і методичні основи): Монографія. – Івано-Франківськ: ВПТ «Вік», 2003. – 502 с.», а також на с. 51-57 докторської дисертації В.Д. Басая «Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: Дис. ... д-ра юрид. наук. – К.: НАВСУ, 2003. – 652 с.» Зрозуміло, що цьому сприяло проведення О.А. Кириченком багаторічних досліджень і розробка найбільш повної і достатньо обґрунтованої концепції етапів роботи з особистими і звичайними речовими джерелами (дається посилення на наступні роботи: 1. Басай В.Д., Кириченко О.А. Основи одорології: Монографія. – Івано-Франківськ: Вид-во Плай, 2002. – 580 с.; Кириченко А.А. Криміналістическая микрология. – Днепропетровск: Изд-во ДГУ, 1993. – 180 с.; Кириченко А.А. Основы судебной микрообъектологии. – Харьков: Изд-во Основа, 1997. – 1220 с.; Кириченко А.А., Басай В.Д. Полный комплект учебно-методического обеспечения повышения квалификации по криминалистике следователей: Учеб. пособие. – Одесса НИ РИО ОИВД, 2001. – 332 с.; Кириченко А.А., Басай В.Д., Щитников А.М. Основы юридической одорологии (теорология, правовая процедура, методика): Монография. – Ивано-Франковск, Мн.: Изд-во Плай, ГЭКЦ МВД РБ, 2001. – 768 с.; Кириченко О.А., Басай В.Д. Актуальні проблеми юридичної науки: Навч. посібник для магістрів-правознавців. – Івано-Франківськ: Вид-во Плай, 2001. – 302 с. та ін.). Один з останніх варіантів даної концепції має одноступеневий і двоступеневий термінологічні вирази. За одноступеневим термінологічним виразом етапами роботи зі звичайними речовими джерелами є: 1. Збирання речових джерел. 2. Отримання інформації за допомогою речових джерел шляхом їх огляду, особистого чи експертного дослідження, проведення щодо них інших процесуальних чи гласних позапроцесуальних дій та оперативно-розшукових заходів або їх комбінацій. 3. Оцінка отриманих фактичних даних. 4. Використання даної інформації в ході боротьби зі злочинами. У процесі ж збирання речових джерел розглядалися такі елементи цієї процедури, як: 1. Знаходження речових джерел, яке в свою чергу поділялося на: 1.1. Пошук ймовірних місць знаходження речових джерел або ймовірних їх носіїв, приміром, ймовірних носіїв мікрооб'єктів, ультрамікрооб'єктів чи ультраоб'єктів. 1.2. Виявлення речових джерел у цих місцях або на їхніх ймовірних носіях. 2. Фіксація речових джерел, у тому числі й документування роботи з ними. 3. Вилучення речових джерел. 4. Пакування речових джерел. 5. Зберігання речових джерел (28). 6. Транспортування речових джерел. Перший рівень двоступеневого термінологічного виразу однаковий щодо етапів роботи з особистими та зі звичайними речовими джерелами і має такий вигляд: 1. Збирання інформації. 2. Оцінка отриманих фактичних даних. 3. Використання даної інформації в ході боротьби зі злочинами. Різниця проявляється лише на другому рівні, коли етап збирання речових джерел поділяється на два підетапи: 1. Збирання речових джерел. 2. Отримання інформації за допомогою речових джерел шляхом їх огляду, особистого чи експертного дослідження, проведення щодо них інших процесуальних чи гласних позапроцесуальних дій та оперативно-розшукових заходів або їх комбінацій. Інакше кажучи, в даному випадку допускається одночасне застосування словосполучень «збирання інформації» і «збирання речових джерел», різниця між якими може бути завжди зрозуміла з попереднього контексту. Запропонована концепція етапів роботи із джерелами інформації виглядає найбільш цілісною і науково обґрунтованою,

	а тому може бути покладена в основу дослідження сутності та особливостей термінології етапів одорологічної роботи таким чином (с. 29). Елементами збирання слідів запаху людини та інших речових джерел більш доцільно вважати: 1. Знаходження носіїв слідів запаху. 2. Їх консервацію (с. 31). 3. Зберігання. 4. Транспортування (с. 32). З урахуванням викладеного, перелік етапів роботи із одорологічними об'єктами повинен бути такий: 1. Збирання слідів та отримання зразків запаху людини та інших речових джерел, підготовка експертних об'єктів. 2. Отримання в процесі позалабораторного і лабораторного дослідження одорологічних об'єктів (слідів, зразків, експертних об'єктів) за допомогою нюху спеціально підготовленого собаки-детектора чи іншого біоаналізатора інформації, яка має значення для боротьби зі злочинами. 3. Оцінка отриманих фактичних даних – одорологічної інформації. 4. Використання одорологічної інформації у перебігу боротьби зі злочинами. 5. Документування роботи із одорологічними об'єктами (с. 32) (на с. 63 викладені визначення «умовно реального запахоносія» і вірогідного запахоносія, а на с. 64 – первинного запахоносія і «вторинного запахоносія» так саме, як це зроблено у дисертації «Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: Дис. ... д-ра юрид. наук. – К.: НАВСУ, 2003. – 652 с.»).
Басай В.Д. Криміналістична одорологія (теоретичні, правові і методичні основи): Монографія. – Івано-Франківськ: ВПТ «Вік», 2003. – 502 с.	(у порівнянні із виданням Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: Монографія. – Івано-Франківськ: Вид-во Плай, 2002. – 480 с.» на с. 31-35 викладена та ж сама концепція етапів роботи зі звичайними речовими джерелами, елементів їх збирання та особливостей даної роботи із одорологічними об'єктами, а на с. 135 викладено визначення «умовно реального запахоносія», с. 136 – «ймовірного запахоносія», «первинного запахоносія» і «вторинного запахоносія», так само, як це зроблено у дисертації «Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: Дис. ... д-ра юрид. наук. – К.: НАВСУ, 2003. – 652 с.»).
Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: Дис. ... д-ра юрид. наук. – К.: НАВСУ, 2003. – 652 с.	Елементами збирання слідів запаху людини та інших речових джерел, на думку дисертанта, більш доцільно вважати: 1. Знаходження носіїв слідів запаху. 2. Їх консервацію. 3. Зберігання. 4. Транспортування (с. 56). З урахуванням викладеного, перелік етапів роботи із одорологічними об'єктами повинен бути такий: 1. Збирання слідів та отримання зразків запаху людини та інших речових джерел, підготовка експертних об'єктів. 2. Отримання в процесі позалабораторного і лабораторного дослідження одорологічних об'єктів (слідів, зразків, експертних об'єктів) за допомогою нюху спеціально підготовленого собаки-детектора чи іншого біоаналізатора інформації, яка має значення для боротьби зі злочинами. 3. Оцінка отриманих фактичних даних – одорологічної інформації. 4. Використання одорологічної інформації у перебігу боротьби зі злочинами. 5. Документування роботи із одорологічними об'єктами (с. 57). З урахуванням викладеного, дисертант пропонує відповідним чином вдосконалити запропоновані О.А. Кириченком визначення імовірних, первинних і вторинних запахоносіїв, а також ввести ще один різновид запахоносіїв⁹. Останній різновид запахоносія більш обґрунтовано назвати умовно реальний запахоносій і розуміти під ним такий об'єкт, у наявності на якому слідів чи зразків запаху людини або іншого речового джерела немає підстав сумніватися, тоді як працювати із вказаними одорологічними об'єктами, внаслідок їх мізерних розмірних характеристик або з інших причин, можна тільки опосередковано (с. 207).

⁹Дається посилання на роботу: «Кириченко А.А., Басай В.Д., Щитников А.М. Основы юридической одорологии (теорология, правовая процедура, методика): Монография. – Івано-Франковск, Мн.: Изд-во Плай, ГЭКЦ МВД РБ, 2001. – 768 с.».

	Ймовірним запахоносієм, на думку дисертанта, доцільно визнати будь-який об'єкт, наявність на якому слідів запаху людини чи іншого речового джерела в ході процесуальної або позапроцесуальної дії по його збиранню лише передбачається, і для встановлення цього факту треба провести опосередковане лабораторне чи позалабораторне їх дослідження (с. 208). Під первинним запахоносієм дисертант пропонує розуміти таке речове джерело, на якому на момент проведення процесуальної, гласної чи негласної позапроцесуальної дії знаходяться сліди або на який безпосередньо отримують зразки запаху від людини чи іншого речового джерела. В той же час під вторинним запахоносієм, на думку дисертанта, доцільно розуміти будь-яке речове джерело, на яке сліди чи зразки запаху людини або іншого речового джерела інформації перенесені з первинного чи з іншого вторинного носія у ході процесуальної, гласної чи негласної позапроцесуальної дії з метою його вилучення і проведення інших елементів його збирання або дослідження (с. 209). (такі ж самі визначення викладені у публікаціях: «Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: Монографія. – Івано-Франківськ: Вид-во Плай, 2002. – 480 с.» на с. 63 «умовно реального запахоносія» і «вірогідного запахоносія», а на с. 64 – «первинного запахоносія» і «вторинного запахоносія»; «Басай В.Д. Криміналістична одорологія (теоретичні, правові і методичні основи): Монографія. – Івано-Франківськ: ВПТ «Вік», 2003. – 502 с.» на с. 135 – «умовно реального запахоносія», а на с. 136 – «ймовірного запахоносія», «первинного запахоносія» і «вторинного запахоносія»).
Бедняков Д.И. Непроцессуальная информация и расследование преступлений. – М.: Юрид. лит., 1991. – 208 с.	Таким образом, указанные в уголовно-процессуальном законе на конкретные способы извлечения информации из определённого носителя и соблюдение порядка, условий и последовательности применения этого способа в ряде процессуальных действий есть первый и основной критерий для разграничения процессуальной (доказательственной) и непроцессуальной информации. (с. 57). Вторым критерием для разграничения доказательственной и непроцессуальной информации следует считать характеристику её носителя. Уголовно-процессуальный закон называет несколько случаев, когда информация, хотя и получена предусмотренными в законе способами и с соблюдением процессуальной формы, не имеет доказательственного значения (с. 66). К числу ОРМ, которые подлежат закреплению в законе, следует, по-видимому, отнести: а) получение информации от лиц, с которыми установлены доверительные отношения; б) наблюдение за действиями преступников и фиксация их деятельности с помощью соответствующих технических средств; в) осмотр местности, служебных помещений, предметов и документов; г) предварительный опрос очевидцев преступления и предполагаемых свидетелей; д) ведение криминалистических и других специальных учётов; е) использование познаний специалистов (с. 76). Таким образом, розыскные действия (розыск) подразделяются: а) по направлениям (целям) деятельности на розыск как совокупность мер по раскрытию преступления и розыск с целью установления местонахождения лиц, предметов, документов; б) по субъектам на розыск, осуществляемый следователем, проводимый органами дознания; в) по методам ведения на розыск путём проведения следственных действий, принятия организационных, поисковых, «сторожевых» и оперативно-розыскных мер (с. 78). Общественное документирование, как правило, применяется для ввода в уголовный процесс предметов и документов, полученных органом дознания в ходе оперативно-розыскной деятельности (с. 116).

Белкин Р.С. Собрание, исследование и оценка доказательств. – М.: Наука, 1966. – 293 с.

Сущность доказывания заключается в собирании, исследовании и оценке доказательств (с. 8).

Собрание доказательств – первый этап работы с доказательствами в процессе судебного исследования, этап накопления доказательственного материала, необходимого для достижения цели судебного исследования установления истины, инструментом познания которой и служат доказательства (с. 44).

Собрание доказательств – это понятие комплексное. Оно включает действия по обнаружению, фиксации, изъятию и сохранению доказательств. Обнаружение доказательств – их отыскание, выявление, обращение внимания на те или иные фактические данные, имеющие доказательственное значение. Это начальная и необходимая стадия их собирания. Собрать можно только обнаруженные доказательства, ставшие известными лицу, которое их собирает. Обнаружение доказательств предполагает оценку вывлеченных фактических данных как доказательств. Оценка эта носит предварительный характер, ибо окончательно судить о доказательственном значении факта можно только после его исследования. Фиксация доказательств – это закрепление, т. е. запечатление доказательств в установленном законом порядке. Помимо придания обнаруженным фактам доказательственной силы фиксация доказательств преследует цель запечатлеть их содержание, их признаки (применительно к вещественным доказательствам); в известной степени она служит средством их сохранения для последующего исследования, оценки и использования в доказывании.

Изъятие доказательств преследует цель обеспечить возможность их использования для доказывания, приобщения их к делу и также служит средством их сохранения для следствия и суда. В тех случаях, когда речь идет о вещественных доказательствах, изъятие которых в натуре не представляется возможным, в качестве средств изъятия фактически выступают некоторые средства фиксации, например, моделирование или копирование. Строго говоря, доказательство при этом не изымается, а изымаются, переходят на новый объект его доказательственные свойства. Новый объект, носитель этих свойств, является производным вещественным доказательством.

Сохранение доказательств заключается в принятии мер по сохранности самих доказательств либо их доказательственных свойств, а также преследует цель обеспечить возможность использования их в любой нужный момент следователем и судом. Меры по сохранению доказательств могут носить процессуальный характер (например, хранение доказательств среди материалов дела), но могут быть и технико-криминалистическими (консервация объектов, имеющих доказательственное значение, покрытие их защитными пленками и т. п.) (с. 29-30).

Собрание доказательств как часть процесса доказывания – это деятельность процессуальная, и осуществляется она исключительно в установленных законом формах, среди которых оперативно-розыскная деятельность не упоминается. Именно потому, что оперативно-розыскные меры не являются процессуальными действиями, они не могут привести к обнаружению доказательств (а не просто фактических данных, еще не имеющих значения доказательств). Обнаружение доказательств следует отличать от обнаружения объектов – носителей доказательственной информации: лиц и вещей. Если обнаружить доказательства можно, только процессуальным путем, то указанные объекты могут быть обнаружены при помощи как процессуальных, так и непроцессуальных средств (с. 41).

Оперативно-розыскные меры применительно к процессу доказывания играют роль средства получения информации. Содержанием этой информации может быть: а) указание на объекты – возможные носители доказательственной информации:

	их характер, местонахождение, способы получения от них источников доказательств, наиболее целесообразные приемы процессуального использования; б) сведения о возможном поведении участников процесса доказывания на следствии и в суде; в) ориентирующие данные об обстоятельствах, подлежащих доказыванию, позволяющие решить вопрос о выборе наиболее эффективных средств доказывания, тактических и технических приемов собирания доказательств; г) сведения, позволяющие правильно оценить собранные по делу доказательства (с. 42-43). Исследование доказательств – необходимый элемент доказывания, второй этап работы следователя и суда с доказательствами. Исследование доказательств – это познание следователем или судом их содержания, проверка достоверности существования тех фактических данных, которые составляют содержание доказательства, установление согласуемости данного доказательства со всеми остальными доказательствами по делу. Это определение содержит указание на цели исследования доказательств: а) познание, раскрытие содержания доказательства; б) проверку достоверности существования фактов-доказательств; в) установление согласуемости доказательств (с. 48). Оценка доказательств в судебном исследовании – логический процесс установления допустимости и относимости доказательств, наличия и характера связей между ними, определения значения и путей использования доказательств для обнаружения истины (с. 66).
Белкин Р.С. Предмет, задачи и система советской криминалистики // Криминалистика: Учебник для спец. средн. учебн. заведений / Под ред. Р.С. Белкина. – М.: Юрид. лит., 1967. – С. 3-14.	Под судебным исследованием следует понимать деятельность лица, производящего дознание, следователя, суда по установлению истины в процессе уголовного судопроизводства, т. е. деятельность по расследованию и судебному разбирательству уголовных дел (с. 3-4). Она осуществляется на основе и в точном соответствии с уголовно-процессуальным законом и включает в себя помимо иных элементов собирание, исследование, оценку и использование доказательств как в стадии предварительного расследования, так и судебного разбирательства (с. 4). Собирание доказательств – это процесс, состоящий из следующих стадий: а) обнаружение доказательств – их отыскание, выявление, фиксация внимания на фактических данных, имеющих доказательственное значение; б) фиксация доказательств, закрепление – запечатление фактических данных в установленном законом порядке для придания им силы доказательств; в) изъятие доказательств; г) сохранение доказательств (с. 4).
Белкин Р.С. Предмет, система, задачи и методы советской криминалистики // Советская криминалистика: Учебник для средних специальных учебных заведений / Под ред. Р.С. Белкина. – М.: Юрид. лит., 1979.	Собирание доказательств – это процесс, состоящий из следующих стадий: а) обнаружение доказательств (их отыскание) ... б) фиксация (закрепление) доказательств ... в) изъятие доказательств ... г) сохранение доказательств ... Собирание доказательств представляет собой первый этап работы с доказательствами. ... Второй этап – исследование доказательств ... (с. 6).
Біленчук П.Д., Дубовий О.П., Салтєвський М.В., Тимошенко П.Ю. Криміналістика: Підручник для слухачів вузів, ад'юнктів, викладачів вузів системи МВС України / За ред. П.Д. Біленчука. – К.: Атіка, 1998. – 416 с.	Такий же матеріал викладений й у більш пізньому виданні, у розділі написаному П.Д. Біленчуком «Біленчук П.Д. Поняття, предмет і завдання криміналістики Криміналістика: Підручник / За ред. П.Д. Біленчука. – К.: Атіка, 2001. – С. 6-14» і нижче позначається дужками []. Процес доказування в інформаційному плані – це рух інформації, який підпорядковується певним закономірностям інформації. Останні відображають суть руху інформації у будь-якій пізнавальній діяльності, в тому числі й у правоохоронній, зокрема при доказуванні у кримінальних справах. Цей процес охоплює виникнення, пошук фіксацію, зберігання, оброблення та передачу інформації адресату. У кримінальному процесі стосовно процесу доказування прийнято розрізняти такі етапи: збирання, дослідження, оцінювання і використання доказів.

	Збирання доказів як діяльність складається з таких процедур: а) пошук джерела інформації, тобто таких об'єктів, які «були присутні» на місці події і причино пов'язані з подією злочину. Джерелами ідеальних відображень є люди, а матеріальних – усі тверді, сипучі, рідкі та газоподібні тіла; б) фіксація джерела інформації, тобто застосування технічних засобів і тактичних прийомів для отримання відбитка джерела інформації у форму, доступний для його сприйняття об'єктами доказування [с. 11]; в) вилучення джерела інформації із матеріального середовища і процесуальна фіксація в протоколі слідчої дії; г) зберігання джерела інформації, тобто вживання заходів і застосування технічних засобів для створення штучних умов, за яких усуваються природні фактори, що здатні руйнувати структуру матеріального джерела. Дослідження джерела інформації підпорядковуються певним закономірностям і охоплюють процедури пізнання їх слідчим, особою, яка провадить дізнання, судом, прокурором та експертом з метою встановлення наявності відображеної інформації, можливості віднесення її до факту, який потребує доказування і того, наскільки вона узгоджується з іншими доказами. Оцінювання доказів – це логіко-психологічний процес, у ході (18) якого в суб'єкта формується уявлення (впевненість) щодо інформаційної значущості фактичних даних, тобто інформації, що міститься в її матеріальних носіях, а також щодо причинних зв'язків усіх джерел інформації і достатності сформованого комплексу доказів для прийняття процесуального рішення. Використання доказів слід розуміти як процедуру оперування ними в доказуванні, тобто надати суб'єктам можливість ознайомитись із джерелом інформації, оцінити ті фактичні дані, що в ньому містяться, перевірити законність та обґрунтованість вилучення, фіксації, збирання інформації та процесуального її закріплення. Все це дає змогу кожному учаснику процесу на свій розсуд використовувати джерела в доказуванні (доведенні). Вивчення криміналістичної інформації, закономірності вчинення злочину та його механізму є лише однією стороною; іншу складають методи та засоби збирання, дослідження, подання, використання доказової інформації для розслідування і запобігання злочинів [с. 12] (19).
Васильев В.Л. Юридическая психология. – 3-е изд. – СПб. – Изд-во Питер, 2000. – 624 с.	Этапы судебно-психиатрической экспертизы: 1. Изучение экспертом поставленных перед ним вопросов и определение предмета экспертизы. 2. Постановка задач исследовательского характера. 3. Выбор соответствующих методов исследования. 4. Непосредственное проведение исследования: а) анализ материалов уголовного дела; б) наблюдение за подэкспертным; в) беседы с подэкспертным; г) применение инструментальных методов исследования особенностей психических процессов у подэкспертного. 5. Анализ и обработка полученной информации. 6. Работа со специальной литературой. 7. Составление заключения экспертизы (с. 504).
Долженков О.Ф., Думко А.Ф., Козаченко І.П. Оперативно-розшукова діяльність як правоохоронна функція кримінальної міліції: Монографія. – Одеса: НДРВВ ОІВС, 2000. – 134 с.	Слід вести мову про виявлення, одержання і фіксацію оперативно-розшукової інформації, яка в подальшому могла б стати доказовою, використовуватися при обґрунтуванні висновків і рішень по оперативно-розшуковій або кримінальній справі, формулюванні слідчих версій, встановленні об'єктивної істини у справі (с. 19).
Квачевский А.А. Предисловие // Об уголовном преследовании, дознании и предварительном исследовании преступлений по судебным уставам 1864 г.: Теоретическое и практическое руководство / Составленное А. Квачевским. – Часть первая: Об уголовном преследовании и об истреблении	Правильное отправление уголовного правосудия требует теоретического и практического знания юридических отношений, возникающих из того порядка и образа действий, которыми совершается уголовный суд... Закон предписывает только правила для действий; но не учит, не высказывает оснований, по которым установлены предписываемые правила ... закон не всегда указывает способы выполнения их; закон выражает общее начало, охватывающее целый ряд частных случаев, тогда как жизнь дает лишь

вознаграждения за вред и убытки от преступления. – СПб.: В тип. Ф.С. Сущинского, 1866. – С. I-VIII.	частные случаи, требующие приложения к ним закона; при всей своей точности и полноте, закон не может предопределить всех подробностей и мелочей, которыми полна живая действительность (с. I) ... Посредницами в этой трудной и важной работе являются теория и практика. Первая стремится сознать явления действительности ... вторая, при помощи выводов, сделанных из наблюдения над проведением законов в исполнение, из сравнения их действия и силы в различных местах и условиях, старается выяснить законные постановления для вернейшего и точнейшего приложения их к различным обстоятельствам, для оценки практического достоинства и годности законных правил ... теория и практика, юридическая наука и жизнь должны идти рука об руку ... Таким образом, для ясного понимания законов и верного применения их к частным случаям оказывается необходимость в юридических сведениях, добытых теорией и практикой (с. II).
Кириченко А.А. Классификация микрообъектов и их значение при расследовании преступлений против личности: Дис. ... канд. юрид. наук. – К.: КГУ, 1992. – 332 с.	Ряд авторов, по-видимому, учитывая чрезвычайно широкое разнообразие микрообъектов и необходимость отражения специфики работы с ними на всех стадиях: при обнаружении, фиксации, изъятии, упаковке, исследовании и использовании в доказывании, отмечали невозможность их классификации по единому основанию (с. 53). Микрообъекты полноценным доказательственным значением, по нашему мнению, могут обладать лишь при условии отражения всего хода работы с ними, или их объектами-носителями, с момента их выявления, в соответствующих процессуальных документах. Вне этого описания они могут быть лишь в упаковке, выполняющую в этом случае не только функцию защиты их от внешних воздействий, но и своеобразного средства их искусственной индивидуализации. В противном случае нет возможности проследить изменения микрообъектов (их объектов-носителей) с момента их выявления и, кроме того, при отсутствии документирования достаточной совокупности индивидуализирующих их признаков, нет гарантий, что на протяжении всего этого времени мы имеем дело с одними и теми же микрообъектами, в силу чего их доказательственное значение сводится на нет. Поскольку в стадии возбуждения уголовного дела процессуальной формой документирования микрообъектов (их объектов-носителей), на наш взгляд, должен стать протокол осмотра, предлагаем разрешить производство всех видов осмотра, имеющих цель получения достаточных данных, указывающих на наличие признаков преступления, до возбуждения уголовного дела. Работа с микрообъектами (их объектами-носителями) до возбуждения уголовного дела с иной целью процессуального закрепления получить не может и делает невозможным дальнейшее извлечение из них доказательственного значения, однако, все же, видимо, подлежит непроцессуальному документированию (с. 68). Реализация криминалистического значения микрообъектов при расследовании преступлений против личности, на наш взгляд, составляет основную цель всей работы с ними по этой категории дел и имеет первые две стадии: собирание и исследование (у посиланні вказано: «Вопрос о других стадиях этой работы нуждается в дальнейшей разработке»). При этом, под собиранием микрообъектов мы понимаем процесс применения системы технических средств и методов по их обнаружению (поиску и выявлению первоначально вероятных объектов-носителей микрообъектов, а затем последних на них), фиксации, изъятию и упаковке, а под исследованием микрообъектов – процесс применения системы технических средств и методов по внеэкспертному и экспертному извлечению, проверке и оценке их криминалистического значения и по

	изучению возможностей осуществления каждой из стадий их собирания (с. 83). Процесс обнаружения микрообъектов состоит из двух стадий: поиска и выявления. Под поиском микрообъектов понимается применения системы технических средств и методов, в т.ч. идеальное и иное моделирование происшедших событий, по определению вероятных или реальных объектов-носителей микрообъектов, либо мест вероятного нахождения последних на этих объектах-носителях. При этом, под реальными объектами-носителями микрообъектов понимаются такие, на которых микрообъекты могут быть выявлены в «полевых условия», а под вероятными – на которых наличие микрообъектов в этих условиях лишь предполагается и их выявление возможно в более благоприятных. Выявление микрообъектов означает процесс применения (с. 85) системы технических средств и методов по непосредственному их «проявлению» на первоначальном объектеносителе, т. е. на котором они находятся на момент проведения следственного действия, а равно экспертизы, либо производном объектеносителе, т. е. на который они перенесены с первоначального в целях изъятия. Под фиксацией микрообъектов мы понимаем процесс применения системы технических средств и методов по осуществлению их физического моделирования, закрепления их локализации на объекте носителя, а также их документирования (с. 86). Под стадией изъятия микрообъектов мы понимаем процесс применения системы технических средств и методов по отделению микрообъектов от их объектов-носителей, в т.ч. и методом экстрагирования, и перенос их на другие объекты-носители, либо изъятие их вместе с первичным объектом-носителем (с. 89). Стадия изъятия микрообъектов включает в себя и отображение образцов для контрольных и сравнительных исследований (с. 94). И, наконец, об упаковке микрообъектов, под которой мы понимаем процесс применения системы технических средств и методов по изоляции микрообъектов (их объектов-носителей) в целях обеспечения их искусственной индивидуализации и сохранности на протяжении всего уголовного процесса (с. 97). Под документированием следует понимать вербальную, в сочетании с графической и фото-кино-видео – (магнитной) съемкой, фиксацию всей работы с микрообъектами по реализации их криминалистического значения при разрешении уголовных дел. С учетом же изложенных положений ее процессуальной регламентации мы подразделяем (с. 162) документирование на: процессуальное, состоящее из протокольного, осуществляемого лицом, ведущим дознание, предварительное следствие или судебное рассмотрение уголовных дел, и экспертного, выполняемого экспертом в процессе исследований, и непроцессуальное, производимое оперативным работником при розыскных мероприятиях (у посиланні: «М.Б. Вандер, А.И. Дворкин и др. авторы документирование микрообъектов именуют фиксацией, в то время как последнее по содержанию более широкое, а термин «протоколирование» не может охватить его суть» (с. 163).
Кириченко А.А., Биленчук П.Д., Клименко Н.И. Судебная одорология: Монография. – Днепропетровск: Изд-во ДГУ, 1994. – 156 с.	С нашей точки зрения под собиранием запаха следует понимать процесс применения системы технических средств и методов по обнаружению, консервации, хранению, транспортировке и документированию вероятных запахоносителей (с. 97).
Кириченко А.А. Основы криминалистической микрологии: Дис. ... д-ра юрид. наук. – Харьков: НЮА им. Ярослава Мудрого, 1996. – 435 с.	Не будут иметь доказательственного значения и личные исследования микрообъектов, преследующие цель не установление без применения специальных знаний тех или иных фактов или обстоятельств, имеющих значение для правильного

	разрешения уголовного дела, а поиск лишь путей выявления преступления, собирания, исследования, закрепления, проверки, оценки и использования доказательств (с. 196). По мнению диссертанта, этапы работы с микрообъектами как с вещественными источниками доказательств в уголовном судопроизводстве логически взаимосвязаны и находятся в определенной последовательности. Первоначально должны возникнуть объекты-носители доказательственной информации, т. е. сами микрообъекты. Затем микрообъекты необходимо собрать, а после этого исследовать (с. 211), в процессе чего будет извлечена доказательственная информация. Последняя подлежит оценке, а затем ее можно будет использовать в доказательственных целях. В использовании доказательственной информации, с нашей точки зрения, состоит основная цель всей работы с доказательствами в уголовно-процессуальном доказывании. В этом смысле мы не видим большой ошибки в признании возникновения, собирания, исследования, оценки и использования микрообъектов в качестве этапов процесса доказывания, осуществляемого при помощи этого источника доказательства. На наш взгляд, более правильно говорить о возникновении, собирании и исследовании микрообъектов, но об оценке и использовании микрологической информации. Ведь возникают микрообъекты как вещественные источники микрологической информации, их собирают и исследуют в целях извлечения последней. Микрологическую же информацию необходимо оценить, а затем ее можно использовать. Собрать и исследовать эту (как впрочем, и любую иную) информацию нельзя, поскольку исследование любой информации означает, по сути, ее оценку, а ее собирание – собирание и исследование ее источников, в данном случае микрообъектов (с. 212). Сама информация может появиться только после исследования последних (с. 212-213). В то же время нельзя оценить и использовать сами микрообъекты. Ведь они представляют собой лишь вещественные источники сведений о фактических данных, имеющих значение для правильного разрешения уголовного дела. Под собиранием понимается процесс применения системы технических средств и методов по их обнаружению (поиску и выявлению первоначально вероятных объектов-носителей микрообъектов, а затем последних на них), фиксации (в т. ч. документированию), изъятию, упаковке, хранению и транспортировке (с. 213, 316). При этом сформулированы понятия и проблемные вопросы осуществления каждого из элементов собирания микрообъектов (с. 316).
Кириченко А.А. Проблемы судебной одорологии. – Харьков: Изд-во Основа, 1997. – 280 с.	На наш взгляд, в определение криминалистической одорологии должны быть включены следующие этапы работы с запахом или следами запаха: собирание и исследование (внеэкспертное и экспертное) запаха или следов запаха, а также оценка и использование запаховой информации ... немаловажное значение для качественного проведения работы с запахом на каждом из названных этапов, с нашей точки зрения. Имеет значение закономерностей образования, функционирования и исчезновения запаха (следов запаха) (с. 56). .. закономерностей возникновения, функционирования, исчезновения, собирания внеэкспертного и экспертного исследования следов запаха, оценки и использования запаховой информации (с. 58). Важное значение в достижении этих результатов имеет разработка соответствующей методики собирания, внеэкспертного и экспертного исследования следов запаха (его образцов), оценки и использования запаховой информации в борьбе с преступностью (с. 134). С нашей точки зрения под собиранием запаха следует понимать процесс применения системы технических средств и

	методов по обнаружению, консервации, хранению, транспортировке и документированию вероятных запахоносителей (с. 135). Что же касается понятия «собрание запаха», то, как уже отмечалось, в него должны включаться такие этапы работы с запахом, как обнаружение, консервация, хранение, транспортировка и документирование. Однако, следует уточнить, что документированию подлежат все этапы работы с запахом, а не только его собирание. Отсюда его необходимо рассматривать в качестве такого этапа работы с запахом, который осуществляется не самостоятельно, а параллельно с другими – его собиранием, исследованием, оценкой и использованием запаховой информации (с. 136). Для обозначения процесса собирания образцов запаха проверяемых лиц, в частности, подозреваемого, обвиняемого, заведомо непричастных лиц и др., вполне допустимо использовать выражение «отображение образцов запаха» или «отобрание контрольных и проверяемых образцов запаха» (с. 137).
Кириченко А.А. Этапы работы с личными и вещественными источниками доказательств // Кириченко А.А., Салтевский М.В. Как подготовиться к экзамену по криминалистике: Учеб. пособие. – Симферополь: РИО ТЭИ, 1997. – С. 25-28.	Работа с вещественными источниками доказательств (ВИД) в уголовном судопроизводстве осуществляется постадийно. Вначале они должны возникнуть. Возникновение ВИД не относится к стадиями работы с ними, но знание механизма возникновения ВИД того или иного вида или природы важно для эффективного осуществления всех последующих стадий работы с ними. Возникшие ВИД необходимо собрать. Их собирание осуществляется в такой последовательности. Вначале ВИД необходимо обнаружить, в процессе чего, прежде всего, производится поиск вероятных мест их нахождения, а затем выявление самих ВИД. Обнаруженные ВИД подлежат фиксации, изъятию и упаковке. Однако некоторые ВИД, даже будучи надлежащим образом упакованными, нуждаются в создании определенных условий хранения и транспортировки. Следовательно, собирание ВИД состоит из таких элементов, как их обнаружение (поиск и выявление), фиксация, изъятие, упаковка, хранение и транспортировка. Документирование является одной из форм фиксации ВИД и выходит за рамки их собирания, поскольку оно должно осуществляться на протяжении всей работы с ВИД в уголовном судопроизводстве. Собранные ВИД надлежит исследовать в целях извлечения с их помощью необходимой криминалистической информации. Различают три формы исследования ВИД: следственный осмотр, внеэкспертное и экспертное исследование (с. 25). Полученная в процессе следственного осмотра, внеэкспертного и экспертного исследования информация – криминалистическая информация подлежит всесторонней оценке и только после этого она может быть использована в оперативно-тактических и доказательственных целях. При этом под оценкой криминалистической информации следует понимать мыслительную деятельность лица, ведущего уголовный процесс или участвующего в нем, по определению относимости, допустимости, достоверности, объективности, обоснованности, степени и характера значимости фактических данных, установленных при помощи ВИД, для решения определенных задач уголовного судопроизводства, а под использование криминалистической информации в уголовном судопроизводстве – оперирование ею в оперативно-тактических или доказательственных целях. Извлечение криминалистической информации возможно как посредством различных видов исследования ВИД, так в процессе оценки полученной в процессе этого информации. Разумеется, получение криминалистической информации возможно и от личных источников путем их допросов, проведения с ними очных ставок, воспроизведения

	обстановки и обстоятельств события, опознания и других следственных действий, что заменяет стадии собирания и получения информации в работе с личными источниками доказательств (ЛИД). Полученная таким образом криминалистическая информации также первоначально подлежит оценке, а затем может быть использована в уголовном судопроизводстве в оперативно-тактических и доказательственных целях. Познание механизма возникновения информации у различных категорий личных источников также важно для правильного ее получения, оценки и использования в криминалистических целях. При этом следует учесть, что нельзя собрать и исследовать криминалистическую информацию, равно как оценить и использовать ВИД или ЛИД. Таким образом, стадиями работы с ВИД в уголовном судопроизводстве являются собирание и (с. 27) исследование ВИД, оценка и использование криминалистической информации, а с ЛИД – установление ЛИД, получение от них криминалистической информации, оценка и использование последней в борьбе с преступностью (с. 28) (при этом сущность установления личных источников не раскрывается – Ю.Л.).
Кириченко А.А., Салтевский М.В. Краткий курс криминалистики в вопросах и ответах: Учеб. пособие. – Симферополь: РИО КИЭХИ, МО Ук-раины, 1998. – 198 с.	Работа с вещественными источниками доказательств в уголовном судопроизводстве осуществляется постадийно. Вначале они должны возникнуть. Возникновение вещественных источников не относится к стадиями работы с ними, но знание механизма возникновения вещественных источников того или иного вида или природы важно для эффективного осуществления всех последующих стадий работы с ними. Возникшие вещественные источники необходимо собрать. Их собирание осуществляется в такой последовательности. Вначале вещественные источники необходимо обнаружить, в процессе чего, прежде всего, производится поиск вероятных мест их нахождения, а затем выявление самих вещественных источников. Обнаруженные вещественные источники подлежат фиксации, изъятию и упаковке. Однако некоторые вещественные источники, даже будучи надлежащим образом упакованными, нуждаются в создании определенных условий хранения и транспортировки. Следовательно, собирание вещественных источников доказательств состоит из таких элементов, как их обнаружение (поиск и выявление), фиксация, изъятие, упаковка, хранение и транспортировка. Документирование является одной из форм фиксации вещественных источников и выходит за рамки их собирания, поскольку оно должно осуществляться на протяжении всей работы с вещественными источниками в уголовном судопроизводстве. Собранные вещественные источники доказательств надлежит исследовать в целях извлечения с их помощью необходимой криминалистической информации. Различают три формы исследования вещественных источников: следственный осмотр, внеэкспертное и экспертное исследование (с. 25). Полученная в процессе следственного осмотра, внеэкспертного и экспертного исследования информация – криминалистическая информация подлежит всесторонней оценке и только после этого она может быть использована в оперативно-тактических и доказательственных целях. При этом под оценкой криминалистической информации следует понимать мыслительную деятельность лица, ведущего уголовный процесс или участвующего в нем, по определению относимости, допустимости, достоверности, объективности, обоснованности, степени и характера значимости фактических данных, установленных при помощи вещественных источников, для решения определенных задач уголовного судопроизводства, а под использование криминалистической информации в уголовном судопроизводстве – оперирование ею в оперативно-тактических или доказательственных целях. Извлечение криминалистической информации возможно как посредством различных видов иссле-

	дования вещественных источников, так в процессе оценки полученной в процессе этого информации. Разумеется, получение криминалистической информации возможно и от личных источников путем их допросов, проведения с ними очных ставок, воспроизведения обстановки и обстоятельств события, опознания и других следственных действий, что заменяет стадии собирания и получения информации в работе с личными источниками доказательств. Полученная таким образом криминалистическая информации также первоначально подлежит оценке, а затем может быть использована в уголовном судопроизводстве в оперативно-тактических и доказательственных целях. Познание механизма возникновения информации у различных категорий личных источников также важно для правильного ее получения, оценки и использования в криминалистических целях. При этом следует учесть, что нельзя собрать и исследовать криминалистическую информацию, равно как оценить и использовать вещественные или личные источники. Таким образом, стадиями работы с вещественными источниками доказательств в уголовном судопроизводстве являются собирание и (с. 27) исследование вещественных источников, оценка и использование криминалистической информации, а с личными источниками доказательств – установление личных источников, получение от них криминалистической информации, оценка и использование последней в борьбе с преступностью (с. 28) (при этом сущность установления личных источников не раскрывается – Ю.Л.).
Кириченко А.А., Дмитриук Л.В. Стадии работы с личными и вещественными источниками доказательств // Весы Феиды. – Симферополь, 1998. – № 4. – С. 3-5.	Таким образом, стадиями работы с ВИД в уголовном судопроизводстве являются собирание и исследование ВИД, оценка и использование криминалистической информации, а с ЛИД – установление ЛИД, получение от них криминалистической информации, оценка и использование последней в борьбе с преступностью (с. 5).
Кириченко А.А. Основы судебной микрообъектологии: Монография. – Харьков: Основа, 1998. – 1220 с.	Подводя итог дискуссии в отношении необходимости включения в дефиницию криминалистики определенных закономерностей и конкретного их перечня, полагаем возможным рекомендовать в этом отношении закономерности возникновения, собирания и исследования вещественных и установления личных источников информации, ее получения, оценки и использования в борьбе с преступностью (с. 195). Аналогично докторской диссертации «Кириченко А.А. Основы криминалистической микрологии: Дис. ... д-ра юрид. наук. – Харьков: НЮА им. Ярослава Мудрого, 1996. – 435 с.» излагаются положения на с. 244 о доступности работы с микрообъектами, что в данном случае имеет следующее развитие: «Вне такого документирования микрообъекты должны быть лишь в упаковке, являющейся к тому же своеобразным средством их искусственной индивидуализации и предохраняющей их от всяких возможных неблагоприятных последствий, как-то: утери, замены, подмены, уничтожения, повреждения, изменения и пр.», с. 258 – последствиях отсутствия непрерывной цепочки процессуального документирования, с. 304 – «собирание микрообъектов», с. 306 – дефиниции «поиск микрообъектов», «реальный объект-носитель микрообъектов» и «вероятный объект-носитель микрообъектов», с. 306-307 – «выявление микрообъектов», «первоначальный объект-носитель микрообъектов» и «вторичный объект-носитель», с. 327 – «фиксация микрообъектов», с. 339 – следующая несколько измененная дефиниция «изъятие микрообъектов»: «Под изъятием микро-объектов понимается процесс применения системы технических средств и методов по отделению микрообъектов от их первичных объектов-носителей, в т.ч. и методом экстрагирования, и по переносу их на производные объекты-носители, либо по извлечению их вместе с первичным объектом-носителем», с. 351 – «упаковка микрообъектов», с. 358 – «хранение микрообъектов», с. 359 –

	«транспортировка микрообъектов», с. 360 – несколько отличная характеристика документирования как этапа работы с микрообъектами: «Документирование не является самостоятельным элементом собирания микрообъектов, а представляет собой один из способов фиксации всей работы с ними на протяжении всего уголовного судопроизводства», с. 361 – несколько измененная дефиниция «документирования микрообъектов»: «С учетом этого под документированием микрообъектов следует понимать вербальную фиксацию всей работы с микрообъектами в уголовной или иной форме судопроизводства», здесь же определение процессуального и непроцессуального документирования, разновидностей процессуального документирования, с. 367 – требований к документированию работы с микрообъектами.
Кириченко О.А., Кириченко І.Г., Васильєв Г.І., Колюка М.М. Повний комплект навчально-методичного забезпечення курсу криміналістики: Навч.-метод. посібник для слухачів-заочників (Серія: Бібліотека «Вісника Одеського інституту внутрішніх справ». Додаток до № 3 за 1999 р.). – Одеса: НДРВВ, 1999. – 240 с.	Етапи роботи із особистими і речовими джерелами інформації. Сутність встановлення особистих джерел інформації, одержання від них інформації, її оцінки і використання з криміналістичною та одорологічною метою. Знання механізму виникнення інформації у особистих джерелах різних категорій для ефективного проведення всіх етапів роботи з ними. Поняття збирання і дослідження речових джерел, оцінки і використання інформації з криміналістичною та одорологічною метою. Сутність елементів збирання речових джерел інформації: знаходження (пошук і виявлення), фіксація, у тому числі документування, вилучення, пакування, зберігання і транспортування. Знання механізму виникнення речових джерел певної природи і видів для ефективного проведення всіх етапів роботи з ними (с. 16). Поняття збирання, позаекспертного та експертного дослідження слідів і зразків запаху людини, оцінки і використання одорологічної інформації як етапів роботи з запахом людини у кримінальному судочинстві. Елементи збирання слідів запаху людини. Сутність знаходження, консервації, зберігання і транспортування вірогідних носіїв слідів запаху, відбору зразків запаху людини (с. 31).
Кириченко А.А., Кириченко І.Г., Васильєв Г.І., Колюка Н.Н. Полный комплект учебно-методического обеспечения частей «Теорология» и «Техника» курса «Криминалистика»: Учеб.-метод. пособие. – Одесса: НИ РИО ОИВД, 2000. – 116 с.	Этапы работы с личными и вещественными источниками информации. Элементы собирания вещественных источников информации (с. 16) (будь-яких інших відомостей щодо етапів роботи з особистими і речовими джерелами, окрім визначень криміналістики та одорології, не викладено).
Кириченко О.А., Басай В.Д., Томін С.В. Криміналістика. Повний комплект навчально-методичного забезпечення: Посібник для слухачів-заочників. – К.: РВВ КІВС, 2001. – 184 с.	Етапи роботи з особистими і речовими джерелами інформації. Сутність встановлення особистих джерел інформації, одержання від них інформації, її оцінки і використання з криміналістичною та ордістичною метою. Значення вивчення механізму виникнення інформації у особистих джерелах різних категорій для ефективного проведення всіх етапів роботи з ними. Поняття збирання і дослідження речових джерел інформації, оцінка і використання інформації із криміналістичною та ордістичною метою. Сутність елементів збирання речових джерел інформації: знаходження (пошук і виявлення), фіксація, у тому числі документування, вилучення, пакування, зберігання і транспортування. Значення механізму виникнення речових джерел певної природи і видів для ефективного проведення всіх етапів роботи з ними. Сутність трьохскладових етапів роботи з особистими та речовими джерелами – збирання (встановлення особистих джерел та отримання від них інформації, збирання і дослідження речових джерел), оцінка та використання інформації (с. 14). Поняття збирання, позалабораторного та лабораторного дослідження слідів і зразків запаху людини, оцінки і використання одорологічної інформації як етапів роботи із запахом людини у кримінальному судочинстві.

	Елементи збирання слідів запаху людини. Сутність знаходження, консервації, зберігання і транспортування вірогідних носіїв слідів запаху, отримання зразків запаху людини. Поняття первинних та похідних, вірогідних та умовно вірогідних запахоносіїв (с. 29).
Кириченко О.А., Басай В.Д. Актуальні проблеми юридичної науки: Навч. посібник для магістрів-правознавців.– Івано-Франківськ: Плай, 2001. – 302 с.	На підставі сказаного, зауважимо, що робота з особистими джерелами інформації має наступні основні етапи: а) встановлення особистих джерел; б) отримання від особистих джерел інформації; в) оцінка отриманих фактичних даних; д) використання цієї інформації в криміналістичних або ординістичних цілях (с. 90). Встановлення особистих джерел і отримання від них інформації здійснюється шляхом проведення певних процесуальних або непроцесуальних криміналістичних дій або ординістичних заходів. Криміналістичною або ординістичною оцінкою інформації найбільш обґрунтовано вважати розумову діяльність суб'єкта, що веде боротьбу з правопорушеннями, в тому числі з певними правовими спорами і деліктами, або бере участь в ній (ординіст, дізнавач, слідчий, прокурор, суддя, захисник, потерпілий, підсудний, позивач, відповідач та ін.), за визначенням стосунку до розслідування події або іншого факту, що аналізується, припустимості використання для тих або інших цілей, достовірності, об'єктивності, обґрунтованості, міри і характеру значущості для вирішення тих або інших завдань цієї боротьби тих фактичних даних, які були встановлені за допомогою особистих або речових їх джерел. Саме в процесі оцінки інформації встановлюється, наскільки ті або інші фактичні дані достовірні, об'єктивні і обґрунтовані, чи стосуються вони подій або фактів, що аналізуються, і в якій саме нормативно-процедурній якості вони можуть бути використані – основних або допоміжних доказів або лише як орієнтовна інформація. Якщо ж в процесі оцінки інформації буде встановлено, що ці фактичні дані за способом їх отримання можуть бути віднесені лише до хибної інформації, то подальше їх використання повинно бути припинено (с. 91). Криміналістичне або ординістичне використання інформації означає оперування фактичними даними, встановленими за допомогою особистих або речових їх джерел, як основні (прямі, непрямі) або допоміжні докази, або орієнтовна інформація з метою вирішення будь-яких задач у боротьбі з певними правопорушеннями або з вирішення конкретних правових спорів і деліктів. З огляду на сказане, етапами роботи з речовими джерелами інформації повинні визнаватися такі: а) збирання речових джерел інформації; б) позаекспертне (особисте) або експертне дослідження речових джерел інформації; в) оцінка отриманої інформації; г) використання цієї інформації з криміналістичною або ординістичною метою. До речі, з метою дискусійного обговорення може бути запропонований і такий варіант концепції етапів роботи з особистими і речовими джерелами інформації, що складається з двох етапів: 1) збирання інформації; 2) використання інформації. При цьому перший етап стосовно роботи з особистими джерелами інформації повинен поділятися на три підетапи: а) встановлення особистого джерела; б) отримання від особистого (с. 92) джерела інформації через проведення з ним процесуальних або непроцесуальних дій або їх комбінацій; в) оцінка отриманої інформації. Перший етап роботи з речовими джерелами інформації більш доцільно поділити на такі три підетапи, як: а) збирання речових джерел; б) дослідження речових джерел (в процесі чого і виходить за допомогою цього джерела інформація); в) оцінка отриманої інформації.

	Саме оцінка інформації, отриманої як від особистого, так і від речового джерела на завершальному третьому підетапі, і може, міркуємо, бути основою для появи подібного варіанту термінологічної уніфікації і самого словосполучення «збирання інформації», яке не може охопити лише її використання в боротьбі зі злочинами. У процесі збирання речових джерел інформації найбільш обґрунтовано виділити такі елементи цієї процедури, як: а) знаходження речового джерела (пошуку вірогідних чи реальних місць знаходження цих джерел або їх вірогідних чи (с. 93) реальних об'єктів носіїв, а потім вже виявлення самих речових джерел інформації у вказаних місцях або на їх носіях); б) фіксація речового джерела, в тому числі й документування; в) вилучення речового джерела; г) упаковка речового джерела; д) зберігання речового джерела; е) транспортування речового джерела. Первинним носієм речового джерела інформації пропонуємо вважати такий об'єкт, на якому речове джерело знаходиться на момент проведення процесуальної або непроцесуальної дії із його збирання, а вторинним носієм речового джерела інформації – об'єкт, на який речове джерело інформації перенесено під час ходу процесуальної або непроцесуальної дії з метою його вилучення і проведення інших елементів його збирання (с. 94). Вірогідним носієм речового джерела інформації є будь-який об'єкт, на якому речове джерело не може бути виявлене під час ходу процесуальних або непроцесуальних дій з його збирання, оскільки для цього необхідні лабораторні або інші більш сприятливі умови. Варто зазначити, що реальний носій речового джерела інформації – це об'єкт, на якому речове джерело може бути виявлено під час ходу процесуальних або непроцесуальних дій із його збирання або в інших позалабораторних умовах (с. 95). Робота зі слідами і зразками запаху людини має ті ж етапи, що і відносно звичайних речових джерел інформації: збирання, експертне і позаекспертне (лабораторне, позалабораторне) дослідження слідів запаху, отримання зразків запаху, оцінка і використання одорологічної інформації (с. 179). З огляду на сказане, елементами збирання слідів запаху людини та інших речових джерел інформації є: а) виявлення вірогідних носіїв слідів запаху; б) їх консервація; в) зберігання; г) транспортування під час роботи із зразками запаху людини або інших речових джерел інформації більш правильно говорити не про їх збирання, а отримання, що може здійснюватися як в процесі відповідного слідчої чи судової дії – «Одержання зразків для експертного дослідження» (ст. 199 КПК України), так і у підготовчій частині самого комісійного експертного одорологічного дослідження (с. 180). Пропонується ввести ще один різновид носіїв речових джерел інформації – умовно реальний носій речового джерела, під яким потрібно розуміти такий об'єкт, в наявності на якому певного речового джерела інформації немає підстав сумніватися, але працювати з ним, внаслідок його мізерних характеристик або з інших причин, можливо тільки опосередковано (с. 182).
Кириченко А.А., Басай В.Д., Щитников А.М. Основы юридической одорологии (теорология, правовая процедура, методика): Монография. – Ивано-Франковск, Мн.: Изд-во Плай, ГЭКЦ МВД РБ, 2001. – 768 с.	В этой связи следует лишь подчеркнуть, что этапами работы с личными источниками информации являются установление таких источников и получение от них информации, оценка последней и использование в криминалистических или ординистических целях. В то же время вещественные источники вначале собирают, затем исследуют, в процессе чего получают информацию, которую также вначале оценивают и только после этого могут использовать в этих же целях (с. 46). Работа с личными источниками информации имеет следующие основные этапы: 1. Установление личных источников 2. Получение от личных источников информации. 3. Оценка

	полученных фактических данных. 4. Использование этой информации в криминалистических или ординативных целях (с. 318). Этапами работы с вещественными источниками информации должны признаваться такие, как: 1. Собираение вещественных источников информации. 2. Внеэкспертное (личное) или экспертное исследование вещественных источников информации. 3. Оценка полученной информации. 4. Использование этой информации в криминалистических или ординативных целях (с. 319). Разновидностями внеэкспертного исследования являются: 1. Личное исследование. 2. Иное внеэкспертное исследование. В процессе собирания вещественных источников информации наиболее обоснованно выделить такие элементы этой процедуры, как: 1. Обнаружение вещественных источников (поиск вероятных или реальных мест нахождения этих источников либо их вероятных (с. 320) или реальных объектов-носителей, а затем уже выявление самих вещественных источников информации в указанных местах или на их носителях). 2. Фиксация вещественного источника, в том числе документирование. 3. Изъятие вещественного источника. 3. Упаковка вещественного источника. 4. Хранение вещественного источника. 5. Транспортировка вещественного источника (с. 322). Под первичным носителем вещественного источника информации предлагается понимать такой объект, на котором вещественный источник находится на момент проведения процессуального или непроцессуального действия по его собиранию, а под вторичным носителем вещественного источника информации – объект, на котором вещественный источник информации перенесен в ходе процессуального или непроцессуального действия в целях его изъятия и проведения иных элементов его собирания. Вероятным носителем вещественного источника информации является любой объект, на котором вещественный источник не может быть выявлен в ходе процессуального или непроцессуального действия по его собиранию и для этого необходимы лабораторные или иные более благоприятные условия. В этой связи реальный носитель вещественного источника информации представляет собой объект, на котором вещественный источник может быть выявлен в ходе процессуального или процессуального действия по его собиранию или в иных внелабораторных условиях (с. 323). С учетом изложенного элементами собирания следов запаха человека и иных вещественных источников информации являются: 1. Обнаружение вероятных носителей следов запаха. 2. Их консервация. 3. Хранение. 4. Транспортировка. При работе с образцами запаха человека или иных вещественных источников информации целесообразно говорить об их не собирании, а получении, что может осуществляться как в процессе соответствующего следственного или судебного действия – ст. 185 УПК Республики Беларусь «Получение образцов для экспертного исследования» (ст. 199 УПК Украины), так и в качестве подготовительной части самого комиссионного экспертного одорологического исследования. Этапы работы со следами и образцами запаха человека в процессе борьбы с преступностью или иными правонарушениями аналогичны этапам работы с обычными вещественными источниками информации (с. 325). С учетом этого предлагается ввести еще одну разновидность носителей вещественных источников информации – условно реальный носитель вещественного источника, под которым следует понимать такой объект, в наличии на котором

	определенного вещественного источника информации нет оснований сомневаться, но работать с ним, в силу его мизерных размерных характеристик или по другим причинам, можно только опосредованно (с. 327). В то же время информация от личного источника может быть получена посредством проведения некоторых других процессуальных или непроцессуальных действий, их комбинаций (с. 328).
Кириченко О.А., Басай В.Д. Історія, предмет і система криміналістики: Лекція № 1. – К.: РВВ КІВС, 2002. – 64 с.	Матеріал щодо етапів роботи з особистими і речовими джерелами інформації і елементів збирання останніх, викладений на с. 20-22 такий же як й у публікації «Ткач Д.Ю., Кириченко Ю.О. Проблеми отримання інформації у перебігу боротьби зі злочинами // Проблеми пенітенціарної теорії та практики / Бюл. Київськ. ін-ту вн. справ. – К.: МП Леся, 2003. – № 8. – С. 232-238», і так як на с. 18-20 публікації «Кириченко С.А., Басай В.Д., Кириченко Ю.О., Ткач Ю.Д. Криміналістика. Періодизація, поняття і система. – Лекція № 1 / За ред. проф. О.А. Кириченка. – К.: РВВ КІВС, 2003. – 48 с.», а далі як і на с. 20-22 останньої з публікацій, при викладі тексту якої квадратними скобками дублюються ті сторінки, на яких текст повністю співпадає.
Кириченко О.А., Басай В.Д., Сергієнко О.К., Ткач Ю.Д. Проблеми використання одорологічної інформації у боротьбі із правопорушеннями: Навч.-метод. посібник. – К.: РВВ КІВС, 2003. – 410 с.	Цьому сприяло проведення О.А. Кириченком багаторічних досліджень і розробка найбільш повної і достатньо обґрунтованої концепції етапів роботи з особистими і зі звичайними речовими джерелами. Один з останніх варіантів даної концепції має одноступеневий і двохступеневий термінологічний вираз. За одноступеневим термінологічним виразом етапами зі звичайними речовими джерелами є: 1. Збирання речових джерел. 2. Отримання за допомогою речових джерел інформації шляхом їх огляду, особистого чи експертного дослідження, проведення щодо них інших процесуальних і гласних позапроцесуальних дій та ординативних заходів або їх комбінацій. 3. Оцінка отриманих фактичних даних. 4. Використання даної інформації у перебігу боротьби зі злочинами. У процесі ж збирання речових джерел розглядалися такі елементи цієї процедури, як: 1. Знаходження речових джерел, яке в свою чергу поділялося на: 1.1. Пошук вірогідних місць знаходження речових джерел або вірогідних їх носіїв, приміром, вірогідних носіїв мікрооб'єктів, ультрамікрооб'єктів та ультраоб'єктів. 1.2. Виявлення речових джерел у цих місцях або на їхніх вірогідних носіях. 2. Фіксація речових джерел, у тому числі й документування роботи з ними (с. 128). 3. Вилучення речових джерел. 4. Пакування речових джерел. 5. Зберігання речових джерел. 6. Транспортування речових джерел. Перший рівень двохступеневого термінологічного виразу однаковий щодо етапів роботи з особистими та зі звичайними речовими джерелами і має такий вигляд: 1. Збирання інформації. 2. Оцінка отриманих фактичних даних. 3. Використання даної інформації у боротьбі зі злочинами. Різниця проявляється лише на другому рівні, коли етап збирання інформації поділяється на два підетапи: 1. Збирання речових джерел. 2. Отримання за допомогою речових джерел інформації шляхом їх огляду, особистого чи експертного дослідження, проведення щодо них інших процесуальних чи гласних позапроцесуальних дій та ординативних заходів або їх комбінацій. Іншими словами кажучи, в даному випадку допускається одночасне застосування словосполучень «збирання інформації» і «збирання речових джерел», різниця між якими може бути завжди зрозуміла з попереднього контексту (с. 129). (Двоступеневий варіант етапізації роботи з особистими джерелами не наводиться – Ю.Л.).

Кириченко С.А., Басай В.Д., Кириченко Ю.О., Ткач Ю.Д. Криміналістика. Періодизація, поняття і система. – Лекція № 1 / За ред. О.А. Кириченка. – К.: РВВ КІВС, 2003. – 48 с.

Матеріал щодо етапів роботи з особистими і речовими джерелами інформації і елементів збирання останніх викладений на с. 18-20 такий же як й у публікації «Ткач Д.Ю., Кириченко Ю.О. Проблеми отримання інформації у перебігу боротьби зі злочинами // Проблеми пенітенціарної теорії та практики / Бюл. Київськ. ін-ту вн. справ. – К.: МП Леся, 2003. – № 8. – С. 232-238», а далі йде наступний текст, якого немає у вказаній публікації:

Поряд із цим увесь вказаний матеріал і той, що йде нижче, повторюється у попередній публікації «Кириченко О.А., Басай В.Д. Історія, предмет і система криміналістики: Лекція № 1. – К.: РВВ КІВС, 2002. – 64 с.», сторінки якої вказуються у квадратних дужках – [].

Важливе значення для проведення всіх вказаних етапів роботи з речовими джерелами, у тому числі всіх елементів їх збирання, має знання механізму виникнення речового джерела певного виду чи природи. Зокрема, знання про механізм утворення слідів запаху людини можуть допомогти у якісному та ефективному не тільки збиранні та дослідженні цих слідів, а й у правильній оцінці та використанні отриманої за їхньою допомогою інформації [с. 22] (с. 20).

Розгляд питання про етапи роботи з речовими джерелами інформації пов'язаний із упорядкуванням термінології та різновидів їх носіїв. Так, носії, на яких на час проведення процесуальної чи іншої дії знаходяться речові джерела і останні можуть бути на них виявлені в позалабораторних умовах, іменуються реальними носіями.

Коли ж для виявлення на носії речових джерел потрібні лабораторні умови, у силу чого наявність на ньому цих джерел у перебігу проведення слідчих чи судових дій лише припускається, то ми маємо вже вірогідні носії.

Всі носії, на яких речові джерела знаходяться на час проведення процесуальної чи позапроцесуальної дії із завданням їх збирання, іменуються первинними носіями. Проте носії, на які речові джерела переносяться з первинного носія з метою їх вилучення та іншого збирання, вже будуть вторинними носіями.

Таким чином, всі носії речових джерел інформації можуть бути поділені за різними класифікаційними основами, зокрема за: 1. Умовами виявлення на них речових джерел на: а) реальні носії; б) вірогідні носії. 2. Часом появи на них речових джерел на: а) первинні носії; б) вторинні носії.

Наведений варіант суттєвого і термінологічного визначення етапів роботи з особистими та речовими джерелами може бути представлений і таким чином. Умовно встановлення особистих джерел та отримання від них інформації, а також збирання та дослідження речових джерел [23], може бути названо таким словосполученням, як «збирання інформації», яку після цього вже треба оцінити і можна буде використати з певною метою.

Таким чином, етапи роботи з особистими та речовими джерелами термінологічно були б однакові: збирання, оцінка та використання інформації. Проте для особистих джерел збирання інформації має поділитися на такі два елементи такого етапу, як установлення особистого джерела та отримання від нього інформації, а для речового джерела – збирання і (с. 21) дослідження самих джерел інформації. В такому випадку треба погодитися з термінологічним збігом назви одного з етапів та одного із елементів етапу роботи з речовими джерелами – спочатку збирання самих речових джерел, а потім (після їх дослідження) й збирання вже за їхньою допомогою інформації [с. 24] (с. 22).

Указана система процедурних юридичних наук та їх кінцевого продукту – відповідних процедурних кодексів, може надати підстави [с. 39] для подальшого вдосконалення поняття і

	різновидів криміналістичної та ордицистичної інформації, коли б фактичні дані, що мають значення для боротьби з тими чи іншими правопорушеннями і добуті за допомогою складових частин гласної методики та із додержанням відповідних процедурних норм (Кон. ПК України – Конституційно-процесуального кодексу України, КПК України – Кримінально-процесуального кодексу України, ЦПК України – Цивільно-процесуального кодексу України, ГПК України – Господарсько-процесуального кодексу України, АРК України – Адміно-регламентного кодексу України, ТРК України – Трудо-регламентного Кодексу України) повинні розглядатися в якості основних доказів зі збереженням їх поділу на: а) прямі основні докази; б) непрямі основні докази. Будь-які ж фактичні дані, що мають значення для боротьби з тими чи іншими правопорушеннями і добуті за допомогою складових частин негласної методики з додержанням вимог ОРК України – Ордо-регламентного кодексу України, можуть бути визнані вже в якості допоміжних доказів. Проте порушення вимог вказаного нормативного врегулювання процедури застосування складових частин гласної і негласної (с. 39) методики боротьби з тими чи іншими правопорушеннями призводить до появи відповідно орієнтовної та хибної чи спотвореної інформації. У кінцевому підсумку, криміналістична інформація поділялася б на основні (прямі, непрямі) докази та орієнтовну інформацію, а ордицистична інформація – допоміжні докази та хибну (спотворену) інформацію. У такому разі можна було б встановити правило, згідно з яким обвинувальний вирок або інше рішення суду (другого органу), що обмежує права чи свободи громадянина, не може бути постановлено лише на основі непрямих основних чи допоміжних доказів; орієнтовна інформація – має бути використана лише з метою пошуку джерел та оцінки основних чи допоміжних доказів чи з іншою допоміжною метою; а хибна (спотворена) інформація не може бути представлена у перебігу боротьби з правопорушеннями та її отримання має визнаватися суспільно безпечним діянням і тягти за собою певну відповідальність. Мабуть, істотне порушення прав людини та інші тяжкі наслідки отримання хибної інформації (здійснення ордицистичної діяльності суб'єктами, які за законом не мають права цього роботи, наприклад, комерційні організації чи інші особи на їх замовлення тощо) повинно тягти за собою настільки сувору кримінальну відповідальність, щоб виключити чи хоча б значно зменшити кількість таких фактів [с. 40] (с. 37).
Кириченко С.А., Басай В.Д., Кириченко Ю.О., Ткач Ю.Д. Основи одорології: Лекція № 10 / За ред. О.А. Кириченка. – К.: РВВ КІВС, 2003. – 52 с.	(такий же варіант етапізації роботи з одорологічними об'єктами викладений й у попередній публікації «Кириченко О.А., Басай В.Д. Одорологія: Лекція № 10. – К.: РВВ КІВС, 2002. – 86 с.»). Так, етапами роботи зі слідами запаху людини та інших речових джерел є: (с. 18) 1. Збирання слідів запаху та отримання зразків запаху, елементами чого є: 1.1. Знаходження вірогідних носіїв слідів запаху та умовно вірогідних носіїв зразків запаху. 1.2. Консервація одорологічних об'єктів (слідів і зразків запаху чи підготовлених на їх основі експертних об'єктів). 1.3. Збереження одорологічних об'єктів. 1.4. Транспортування одорологічних об'єктів. 1.5. Документування процедури збирання та іншої роботи з одорологічними об'єктами (с. 19) 2. Дослідження слідів і зразків запаху, яке на відміну від дослідження звичайних речових джерел поділяється на позалабораторне і лабораторне дослідження, а останнє – ще на комісійне одорологічне експертне дослідження та інше комісійне лабораторне одорологічне дослідження. 3. Оцінка одорологічної інформації. 4. Використання одорологічної інформації з криміналістичною (доказовою, орієнтовною) та ордицистичною метою (с. 20).

Кириченко С.А., Кириченко Ю.О., Ткач Ю.Д. Періодизація розвитку, поняття і системно-структурна будова криміналістики: Навч. посібник / За ред. О.А. Кириченка. – К.: РВВ, 2004. – 80 с.	(такий же матеріал щодо етапів роботи з особистими і речовими джерелами міститься і в іншому виданні: «Ткач Ю.Д., Кириченко С.А., Кириченко Ю.О. Періодизація розвитку, поняття і система криміналістики: Лекція № 1 / За ред. О.А. Кириченка. – Одеса: НД РВВ ОЮІ НУВС, 2003. – 70 с.») Першим етапом роботи з речовими джерелами інформації є їх збирання, яке, у свою чергу, може бути поділено на декілька елементів: 1. Пошук вірогідних місць знаходження речових джерел або вірогідних їх носіїв, приміром, вірогідних носіїв мікрооб'єктів, ультрамікрооб'єктів чи ультраоб'єктів. 2. Виявлення речових джерел у цих місцях або на їхніх вірогідних носіях. 3. Фіксація речових джерел. 4. Вилучення речових джерел. 5. Пакування речових джерел. 6. Зберігання речових джерел, оскільки треба знати як зберегти навіть належним чином упаковані речові джерела певної природи чи виду. Так, якщо субстанції ґрунту з одягу запідозрюваного та зразки ґрунту з місця скоєння злочину будуть зібрані зі значним розривом у часі або будуть до дослідження зберігатися у різних умовах (наприклад, у холодильнику та при звичайній кімнатній температурі), то висновок про їх різне мікробіологічне наповнення може бути зумовлене саме цими порушеннями. 7. Транспортування речових джерел. Документування, яке розглядається О.А. Кириченком в якості однієї з форм фіксації речових джерел і вказане у числі елементів збирання, фактично має більш широке значення і має супроводжувати увесь процес не тільки збирання, а іншої роботи з речовими та й з особистими джерелами (с. 21). З точки зору процесуального документування, то воно у першу чергу має супроводжувати збирання речових джерел, отримання інформації від останніх та особистих джерел. Таким чином, документування треба розглядати в якості особливого кризового етапу роботи з речовими та особистими джерелами, тобто такого, який у процесуальній чи позапроцесуальній формі має супроводжувати цю роботу з початку і до кінця і при цьому не повинен вказуватися у переліку етапів роботи і з речовими, і з особистими джерелами. При цьому позапроцесуальна робота з речовими джерелами протягом кримінального судочинства має бути виключена, оскільки значно ускладнює процес доведення за допомогою цих джерел із точки зору можливості появи від сторони захисту та інших осіб таких небажаних питань: 1. Можливість протягом позапроцесуальної роботи з речовими джерелами їх фальсифікації, що спростувати буде нелегко, оскільки залишається лише допит осіб, які проводили цю роботу, а вони вже розглядаються як зацікавлені особи. У випадку ж процесуального документування можна вивчити протокол процесуальної дії та допитати понятих, участь яких при цьому обов'язкова. 2. Складність доведення об'єктивних умов проведення даної роботи, що може знадобитися для експертного дослідження, при наявності умов – додаткового чи повторного, для оцінки стану речових джерел, які надійшли на це дослідження, а раніше були об'єктом позапроцесуальної деструктивної роботи. Збирання речових джерел робиться заради отримання за їхньою допомогою необхідної інформації, що здійснюється у першу чергу шляхом дослідження. Наступним, третім, етапом роботи з речовими джерелами є оцінка тієї інформації, що була отримана за їхньою допомогою, після чого настає вже черга останнього, четвертого, етапу – використання інформації з криміналістичною чи ордістичною метою. Таким чином, етапами роботи з речовими джерелами інформації є: 1. Збирання речових джерел. 2. Отримання від

	речових джерел інформації шляхом проведення з ними окремих процесуальних (слідчих, судових, експертних) чи позапроцесуальних дій або їх комбінацій. 3. Оцінка отриманої у перебігу цього інформації. 4. Використання цієї інформації з криміналістичною (доказовою, орієнтовною) чи ординістичною метою. Важливе значення для проведення всіх вказаних етапів роботи з речовими джерелами, у тому числі всіх елементів їх збирання, має знання механізму виникнення речового джерела певного виду чи природи. Зокрема, знання про механізм утворення слідів запаху людини можуть допомогти у якісному та ефективному не тільки збиранні та дослідженні цих слідів, а й у правильній оцінці та використанні отриманої за їхньою допомогою інформації (с. 23).
Кириченко С.А., Кириченко Ю.О. Програма і плани проведення занять зі спецкурсу «Проблеми кримінального судачинства» для магістрів-юристів / За ред. О.А. Кириченка. – К.: РВВ КІВС, 2004. – 12 с.	Тема 2. Проблеми роботи з особистими джерелами інформації (с. 4-5). Етапи роботи з особистими джерелами. Стисла характеристика процедури встановлення особистого джерела. Сутність отримання інформації від особистого джерела (с. 4). Тема 3. Проблеми отримання інформації за допомогою речових джерел (с. 5-6). Етапи роботи з речовими джерелами. Сутність збирання речових джерел, загальна характеристика елементів даної процедури: знаходження (пошук, виявлення), фіксація, вилучення, пакування, зберігання і транспортування. Оцінка і використання інформації як етап роботи з речовими джерелами. Значимість знання механізму утворення речових джерел певного виду і природи для якісного проведення кожного з етапів роботи з ними (с. 6).
Кириченко С.А., Ланцедова Ю.О., Ткач Ю.Д., Тунтула О.С. Робоча програма, плани проведення занять та інше навчальне забезпечення частин «Теорологія» і «Техніка» курсу «Криміналістика» / За наук. ред. О.А. Кириченка. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – Вип. 60. – 68 с.	Сутність відображення джерел інформації при визначенні поняття криміналістики. Загальна характеристика етапів роботи з особистими і речовими джерелами інформації як поняттєутворюючих складових існуючих (с. 9) дефініцій криміналістики. Сутність кожного з етапів роботи з особистими джерелами інформації: їх встановлення, отримання від них інформації, оцінки цієї інформації та використання її з криміналістичною та ординістичною метою. Значення вивчення механізму виникнення інформації в особистих джерел різних категорій для ефективного проведення всіх етапів роботи з ними. Поняття збирання речових джерел, отримання від них інформації, оцінки і використання інформації з криміналістичною та ординістичною метою як етапів роботи з ними. Сутність елементів збирання речових джерел інформації: знаходження (пошук і виявлення), фіксація, вилучення, пакування, зберігання й транспортування. Значення вивчення механізму виникнення речових джерел певної природи й видів для ефективного проведення всіх етапів роботи з ними (с. 10)
Кириченко С.А., Ланцедова Ю.О., Ткач Ю.Д. Регламентация работы з особистими і речовими джерелами антиделіктної інформації: Лекція 3 / За наук. ред. проф. О.А. Кириченка. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – Вип. 6. – 84 с.	Робота з особистими джерелами підрозділяється на такі етапи, як: 1. Встановлення особистого джерела, що практично має бути зведене до виявлення вказаних у законі ознак такого роду джерел. 2. Отримання від особистого джерела антиделіктної інформації шляхом проведення з ним окремих процесуальних (слідчих, судових, експертних) і гласних позапроцесуальних дій, ординістичних (негласних) заходів або їх комбінацій. 3. Оцінка даної інформації у контексті з'ясування такого роду питань. 3.1. Чи відносяться такого роду відомості до справи, і чи можна їх використати у доказуванні чи з іншою метою у даній справі? 3.2. У якому порядку такого роду відомості були отримані, що дає можливість визначити у першу чергу різновиди інформації, її приналежність, якість тощо. 4. Використання антиделіктної інформації з криміналістичною чи ординістичною метою, що визначається перш за все тим, який саме різновид антиделіктної інформації буде отримано. У роботі з речовими джерелами вбачають аналогічні етапи: 1. Збирання (пошук, виявлення, фіксація, вилучення, упаковка,

	зберігання, транспортування) речових джерел. 2. Отримання з їх допомогою антиделіктної інформації шляхом проведення окремих процесуальних (слідчих, судових, експертних) і гласних позапроцесуальних дій, ординічних заходів або їхніх комбінацій (с. 51). 3. Оцінка антиделіктної інформації. 4. Використання антиделіктної інформації з криміналістичною чи ординічною метою. У даному випадку не буде зайвим підкреслити, що перші два етапи у роботі як з особистими, так і з речовими джерелами стосуються самих джерел інформації, а третій і четвертий – уже тих відомостей про факти (внутрішні чи зовнішні прояви подій, явищ, дій людей, речових джерел у цілому чи їх окремі сторони), які мають бути отримані від особистих чи за допомогою речових джерел. Тому треба уникати таких, на жаль, ще надто поширених у літературі висловлювань, як «використання мікрооб'єктів», «використання слідів запаху» тощо або «збирання інформації» та ін., оскільки мікрооб'єкти, сліди запаху та інші речові джерела є саме речовими джерелами, які самі по собі використати не можна, використовують лише ті відомості про факти (внутрішні чи зовнішні прояви подій, явищ, дій людей, речових джерел у цілому чи їх окремі сторони), які за допомогою цих речових джерел були отримані. У той же час збирати такого роду відомості не можна, встановлюють лише особисті джерела чи збирають речові джерела, а вже потім, коли будуть отримані певні відомості, останні треба ще належним чином оцінити і тільки потім вже використати з криміналістичною чи ординічною метою. Причому вся робота з особистими і речовими джерелами у процесі боротьби з правопорушеннями підпорядкована саме використанню антиделіктної інформації, оскільки все робиться заради того, щоб отримати антиделіктну інформацію, визначити її видову належність: основні, допоміжні докази чи орієнтовна інформація, а вже потім відповідним чином використати у боротьбі з певним правопорушенням (с. 52).
Кириченко С.А., Ланцедова Ю.О., Ткач Ю.Д. Робоча програма та інше навчально-методичне забезпечення спецкурсу «Сучасні проблеми юриспруденції»: Методичні рекомендації / За наук. ред. проф. О.А. Кириченка.– Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – Вип. 56. – 72 с.	Загальна характеристика етапів роботи з особистими джерелами антиделіктної інформації: їх встановлення та отримання від них інформації, оцінка даної інформації та використання інформації з криміналістичною чи ординічною метою (с. 25). Стисла характеристика етапів роботи з речовими джерелами, їх збирання, отримання з їхньою допомогою антиделіктної інформації, оцінка і використання даної інформації. Елементи збирання речових джерел: пошук, виявлення, фіксація, вилучення, упаковка, зберігання і транспортування (с. 26).
Кириченко Ю.О., Огородник А.П., Ткач Ю.Д. Наукова доповідь про актуальні проблеми юриспруденції: запрошення до дискусії / За наук. ред. О.А. Кириченка. – Івано-Франківськ: Вид-во Плай, 2003. – 35 с.	Виходячи з цього, відомості про фактичні дані, що можуть мати значення для ефективного і раціонального ведення боротьби зі злочинами та іншими правопорушеннями, доцільно іменувати антиделіктною інформацією, яку залежно від порядку отримання доцільно ділити на такі основні різновиди: 1. Криміналістичну інформацію, тобто відомості про фактичні дані, які мають значення для боротьби з правопорушеннями та отримані за допомогою складових частин гласної методики її проведення. 2. Ординічну інформацію, тобто аналогічні відомості про фактичні дані, які отримані за допомогою складових частин негласної методики боротьби з правопорушеннями. У свою чергу, криміналістична інформація має свій видовий поділ, зокрема на: 1. Основні докази, якщо такі відомості отримані з дотриманням відповідного процедурного кодексу і в результаті застосування складових частин гласної методики боротьби з правопорушеннями. 2. Орієнтуюча інформація, якщо ці відомості отримані з порушенням вимог даного кодексу або взагалі у позапроцесуальній діяльності. Різновидами ординічної інформації у такому разі могли б стати: (с. 10). 1. Допоміжні докази, якщо відомості про фактичні дані отримані за допомогою складових частин негласної

	методики боротьби з правопорушеннями і з дотриманням вимог Ордицичного регламенту України або Міжнародного ордицичного регламенту. 2. Порочна (хибна) інформація, якщо такі відомості отримані за допомогою складових частин негласної методики боротьби з правопорушеннями і з порушенням вимог вказаних регламентів. У цьому випадку варто зберегти традиційний розподіл основних доказів на прямі і непрямі, та встановити правило, згідно з яким рішення суду або іншого уповноваженого на це посадовця, що обмежує права і свободи громадянина, не може ґрунтуватися лише на основних непрямих і допоміжних доказах. Випадки використання орієнтуючої інформації повинні обмежуватися оцінкою доказів або іншої інформації і цілями забезпечення якісної, раціональної і ефективної роботи з джерелами цієї інформації. У той же час дії з отримання порочної інформації доцільно визнати злочинними, а використання цієї інформації з будь-якою ціллю – заборонити. Причому покарання за даний злочин повинно бути настільки суворим, щоб принаймні значно знизити випадки порушення ордицичного регламенту (с. 11). На завершення викладу наукових основ теорії антиделіктної інформації варто стисло зупинитися на стадіях роботи з особистими і речовими джерелами, процедурних, позапроцедурних і нетрадиційних способах отримання від них інформації (с. 20). Робота з особистими джерелами підрозділяється на такі стадії, як: 1. Встановлення особистого джерела, що практично має бути зведено до виявлення трьох вказаних вище ознак такого роду джерел. 2. Отримання від особистого джерела інформації шляхом проведення з ним окремих процесуальних (досудових, судових, експертних) і гласних позапроцесуальних дій, а також негласних заходів або їхніх комбінацій. 3. Оцінка даної інформації. 4. Використання інформації з криміналістичною чи ордицичною метою. У роботі з речовими джерелами вбачають аналогічні стадії: 1. Збирання (пошук, виявлення, фіксація, вилучення, упаковка, зберігання, транспортування) речових джерел. 2. Отримання з їхньою допомогою інформації шляхом проведення окремих процесуальних (досудових, судових, експертних) і гласних позапроцесуальних дій, а також негласних заходів або їхніх комбінацій. 3. Оцінка інформації. 4. Використання інформації з криміналістичною чи ордицичною метою (с. 21).
Кириченко Ю.О., Огородник А.П., Ткач Ю.Д. Теорология и частные проблемы юриспруденции: приглашение к дискуссии / Под научн. ред. А.А. Кириченка. – Ивано-Франковск: Изд-во Плай, 2003. – 40 с.	В завершение изложения научных основ теории антиделіктной информации следует кратко остановиться на этапах работы с личными и вещественными источниками, процедурных и внепроцедурных способах получения от них информации. Работа с личными источниками подразделяется на такие этапы, как: 1. Установление личного источника. 2. Получение от личного источника информации путем проведения с ним отдельных процессуальных (досудебных, судебных, экспертных) и гласных внепроцесуальных действий или негласных мероприятий либо их комбинаций. 3. Оценка данной информации. 4. Использование информации в криминалистических или ордицических целях. В работе с вещественными источниками усматриваются аналогичные этапы: 1. Собирание (поиск, выявление, фиксация, изъятие, упаковка, хранение, транспортировка) вещественных источников. 2. Получение с их помощью информации путем проведения отдельных процессуальных (досудебных, судебных, экспертных) и гласных внепроцесуальных действий или негласных мероприятий либо их комбинаций. 3. Оценка информации. 4. Использование информации в криминалистических или ордицических целях (25).

Колдин В.Я., Полевой Н.С. Информационные процессы и структуры в криминалистике. – М.: Изд-во Моск. гос. ун-та, 1985. – 134 с.	Этапами работы с источниками фактических данных являются их розыск, выявление, индивидуализация и изъятие (с. 60.).
Люблинский П.Ю. Предисловие редактора перевода // Гельвиг А. Современная криминалистика. Методы расследования преступлений. Пер. с нем. Е. Л-ской / Под ред. П.Ю. Люблинского. – М.: Изд-во «Право и жизнь», 1925. – С. 3-6.	Всего около четверти века тому назад австрийскому ученому практику Гансу Гроссу, не без основания именуемому «отцом криминалистики», пришла мысль о необходимости связать воедино в виде целостной системы разрозненные и часто случайные знания из области отдельных наук в целях разработки учения, о технических приемах исследования имеющихся в деле улики. Ганс Гросс сосредоточил свое внимание на изучении вещественных доказательств, имевших до того сравнительно малое значение и обычно признававшихся сравнительно второстепенными. Он показал, что при помощи научно-технических способов можно заставить заговорить, и при этом, очень красноречиво и убедительно, этих немых свидетелей. Вместо шаткого и субъективного доверия к свидетельским показаниям, на которое преимущественно приходилось опираться в уголовных делах, будущая юстиция будет иметь в своем распоряжении надежные объективные доказательства, опирающиеся на сумму точных научных знаний. Первый период успехов криминалистики, поэтому сопровождался развитием значительного скептицизма по адресу личных доказательств, т. е. опирающихся на высказывания отдельных лиц (свидетельские показания, показания обвиняемого). Вскоре затем немецкий психолог Вильям Штерн опубликовал первые свои опыты исследования достоверности свидетельских показаний (1903 г.), которые не только подтвердили положения Гросса, но, казалось, окончательно подорвали всякое доверие к личным доказательствам. Штерн показал, что даже искреннее и правдивое показание никогда не может быть подлинной фотографией события; свидетели не только многое забывают, но еще больше они искажают и дорисовывают своим воображениям. Элемент достоверности свидетельских показаний весьма невелик. Однако, после периода разочарований относительно свидетельских показаний в литературе и практике наступил некоторый перелом. При помощи ряда экспериментально-психологических методов удалось установить, что возможные ошибки в показаниях поддаются такому же (с. 3) научному изучению, как и другие явления и, что значение этого доказательства может быть восстановлено, если к нему суд не будет относиться ни со слепой верой, ни со слепым недоверием, а сможет практически и научно оценивать его достоверность, основываясь на знания психологии и жизненный опыт. Другими словами, и в область личных доказательств надлежит ввести те же научные методы исследования, заимствуя их, однако, не столько из области естественных наук, сколько из наук о человеке (антропологии, физиологии, психологии, рефлексологии и пр.). после этого и научное исследование личных показаний было включено в область криминалистики, как одна из составных ее частей, и в настоящее время вещественные и личные доказательства не противопоставляются друг другу, а, напротив того, являются тесно связанными друг с другом единством научного подхода к их оценке и постоянно подкрепляющих друг друга в практике (с. 4). Книжка Гельвига ... вышла в свет в самом конце 1914 г (с. 6).
Макаренко Є.І. Вступ у криміналістику: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: АМС України. 2000. – 194 с.	Збирання, дослідження, оцінка і використання доказів являють собою також процеси, керовані певними закономірностями. Збирання доказів – це діяльність, що складається із таких стадій: а) виявлення доказів – їхній пошук виділення доказової інформації з навколишнього середовища, тобто добір фактичних даних, здатних мати доказове значення; б) фіксація доказів – їхнє закріплення у встановленому законом порядку, що надає виявленій

	інформації доказової сили (с. 16); в) вилучення доказів – дії, що забезпечують можливість використання доказів, залучення їх до справи, а також їхнє дослідження; г) зберігання доказів полягає у виконанні заходів щодо цілості і незмінності доказів та їхніх джерел і має на меті забезпечення можливості їхнього подальшого використання з боку слідчого і суду. Дослідження доказів – це пізнання особою, що провадить дізнання, слідчим, прокурором, судом їхнього змісту, перевірка тих фактичних даних, що складають зміст доказу, встановлення узгодженості конкретного доказу з усіма іншими доказами по справі. Оцінка доказів – це складний логіко-пізнавальний процес встановлення допустимості і відношення доказів до справи, наявності і характеру зв'язків між ними, визначення шляхів використання доказів для встановлення істини. Під використанням доказів треба розуміти оперування ними в процесі розслідування, тобто продиктованого законом з'ясування всього кола тих обставин, що у своїй сукупності складають предмет доказування у кримінальній справі (с. 17).
Програма навчальної дисципліни «Криміналістика» / С.А. Кириченко, Ю.О. Кириченко, Ю.Д. Ткач / За наук. ред. О.А. Кириченка. – К.: РВВ КІВС, 2004. – 80 с.	Сутність кожного із етапів роботи із особистими джерелами інформації: їх встановлення, отримання від них інформації, оцінки цієї інформації та використання її із криміналістичною та ордістичною метою. Значення вивчення механізму виникнення інформації в особистих джерелах різних категорій для ефективного проведення всіх етапів роботи з ними. Поняття збирання речових джерел, отримання від них інформації, оцінки і використання інформації із криміналістичною та ордістичною метою як етапів роботи з ними. Сутність елементів збирання речових джерел інформації: знаходження (пошук і виявлення), фіксація, вилучення, пакування, зберігання й транспортування. Значення вивчення механізму виникнення речових джерел певної природи й видів для ефективного проведення всіх етапів роботи з ними. Поняття і різновиди документування роботи з особистими й речовими джерелами інформації як особливого етапу роботи з ними. Сутність процесуального і позапроцесуального документування. Різновиди процесуального документування: протокольне (слідче, судове) та експертне. Загальна характеристика реальних, вірогідних, первинних і вторинних носіїв речових джерел інформації (с. 13). Якісному отриманню інформації сприяє розробка належної концепції етапів роботи з її джерелами. Зокрема, етапами роботи з речовими джерелами інформації є: 1. Збирання речових джерел. 2. Отримання від речових джерел інформації шляхом проведення над ним окремих процесуальних (слідчих, судових, експертних) чи позапроцесуальних дій або їх комбінацій. 3. Оцінка отриманої у перебігу цього інформації. 4. Використання цієї інформації з криміналістичною (доказовою, орієнтовною) чи ордістичною метою. Важливе значення для проведення всіх вказаних етапів роботи з речовими джерелами, у тому числі всіх елементів їх збирання, має знання механізму виникнення речового джерела певного виду чи природи. Так, знання механізму утворення слідів запаху людини може допомогти якісному та ефективному не тільки збиранню і дослідженню цих слідів, а й правильній оцінці та використанню отриманої за їхньою допомогою інформації. Перший етап роботи з речовими джерелами – їх збирання, у свою чергу, поділяється на декілька елементів: Робота з речовими джерелами проходить певні етапи, першим з яких є їх збирання, що, у свою чергу, може бути поділено на декілька елементів: 1. Пошук вірогідних місць знаходження речових джерел або вірогідних їх носіїв, приміром, вірогідних носіїв мікрооб'єктів, ультрамікрооб'єктів чи ультраоб'єктів. 2. Виявлення речових джерел у цих місцях або на їхніх вірогідних носіях. 3. Фіксація

	речових джерел. 4. Вилучення речових джерел. 5. Пакування речових джерел. 6. Зберігання речових джерел. 7. Транспортування речових джерел. Документування супроводжує увесь процес не тільки збирання, а іншої роботи з речовими та з особистими джерелами, а тому є особливим етапом роботи з ними, хоча поміж інших етапів вказувати його недоцільно. Етапами роботи з особистими джерелами інформації є: 1. Встановлення особистого джерела. 2. Отримання від особистого джерела інформації шляхом проведення з ним певних позапроцесуальних (слідчих, судових, експертних) і процесуальних дій чи їх комбінацій. 3. Оцінка отриманої інформації. 4. Використання цієї інформації з криміналістичною (доказовою, орієнтовною) чи ординістичною метою. Звичайно, що певне значення для ефективного проведення всіх названих етапів роботи з особистими джерелами має знання особливостей утворення та (с. 79) отримання такої інформації від джерел певних категорій, наприклад, дітей; людей, які мають психічні чи певні фізичні вади; фахівців того чи іншого напрямку та ін. Так, водій-очевидець зможе більш детально запам'ятати обставини дорожньо-транспортної пригоди, ніж звичайна людина, яка не вивчала правил дорожнього руху і ніколи не керувала транспортним засобом. Етапами роботи з особистими джерелами інформації є: 1. Встановлення особистого джерела. 2. Отримання від особистого джерела інформації шляхом проведення з ним певних позапроцесуальних (слідчих, судових, експертних) і процесуальних дій чи їх комбінацій. 3. Оцінка отриманої інформації. 4. Використання цієї інформації з криміналістичною (доказовою, орієнтовною) чи ординістичною метою (с. 80).
Робоча навчальна програма та інше методичне забезпечення спецкурсу «Сучасні проблеми юриспруденції» / О.А. Кириченко, А.П. Огородник, С.А. Кириченко, Ю.О. Ланцедова, Ю.Д. Ткач, О.С. Тунтула. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2005. – 32 с.	Загальна характеристика етапів роботи з особистими джерелами антиделіктної інформації: їх встановлення та отримання від них інформації, оцінка даної інформації та використання інформації з криміналістичною чи ординістичною метою. Стисла характеристика етапів роботи з речовими джерелами, їх збирання, отримання з їхньою допомогою антиделіктної інформації, оцінка і використання даної інформації. Елементи збирання речових джерел: пошук, виявлення, фіксація, вилучення, упаковка, зберігання і транспортування (с. 19).
Россинская Е.Р. Общие положения криминалистической техники // Криминалистическая техника: Учебник / Под ред. Н.М. Балашова. – М.: Юрлитинформ, 2002. – С. 8-31.	Успех же определяется соблюдением методических рекомендаций по поиску и исследованию объектов, правильно выбранными режимами работы оборудования, очередностью его применения и пр., которые зависят от криминалистической методики расследования данного вида преступлений, включающей в качестве необходимого элемента использование технико-криминалистических средств и методов для собирания, исследования, оценки и использования доказательств (с. 9). 2. Техничко-криминалистические средства и методы, применяемые при собирании, фиксации и изъятии вещественных доказательств (с. 15-22). Процесс собирания доказательств включает их обнаружение, закрепление (фиксацию) изъятие, принятие мер к сохранению и исследование (с. 15).
Селиванов Н.А. К вопросу о понятии и системе криминалистики // Вопросы борьбы с преступностью. – М.: Юрид. лит., 1977. – Вып. 26. – С. 100-109.	Для обозначения форм работы с доказательствами в данном определении употребляется два слова «собирание» и «исследование». Представляется, что этих терминов вполне достаточно, поскольку они достаточно емки. В широком значении термин «собирание доказательств» охватывает их обнаружение, фиксацию и изъятие, а термин «использование доказательств» – их исследование и оценку, применение в тактических, оперативных целях, а также для обоснования обвинительных актов и судебных приговоров (с. 104).

Селиванов Н.А. Основы криминалистической техники Криминалистика: Учебник / Под ред. И.Ф. Пантелеева, Н.А. Селиванова. – М.: Юрид. лит., 1988. – С. 104-129.	По целевому назначению технические средства и методы криминалистической техники делятся на два вида. К первому виду относятся те, которые предназначаются для обнаружения, изъятия и фиксации доказательств. Ко второму виду относятся средства исследования вещественных доказательств. Средства и методы криминалистической техники применяются в правовой и неправовой формах, зависящих ... от цели применения (обнаружение, фиксация, изъятие, исследование доказательств) (с. 106).
Селиванов Н.А. Введение в курс криминалистики // Криминалистика: Учебник / Под ред. И.Ф. Герасимова, Л.Я. Драпкина. – М.: Высш. шк., 1994. – С. 5-18.	Цей же самий матеріал викладений й у більш пізньому виданні «Криминалистика: Учебник / Под ред. И.Ф. Герасимова, Л.Я. Драпкина. – М.: Высш. шк., 2000. – 672 с.». В закономерностях возникновения следов преступлений реализуются определенные причинно-следственные связи, которые нередко носят вероятностно-статистический характер. ... К этой же группе относятся закономерности, касающиеся формирования мысленных образов у потерпевших. Обвиняемых и свидетелей, обусловленности точности их показаний различными факторами, в частности, психофизиологическими особенностями реципиента и условиями восприятия им объекта. Другую группу составляют закономерности операций со следами преступлений – действий по их обнаружению, фиксации, изъятию, осмотру и использованию в доказывании (с. 7).
Сулейманов Д.И. Концептуальные основы использования информации при раскрытии преступлений: Дис. ... д-ра юрид. наук. – Баку: Азейб. НИИ проблем криминологии, криминалистики и судебной экспертизы. – 343 с.	Любая наука, в том числе и криминалистика, имеет объектом своего изучения определенную сторону объективной действительности. Юридические науки изучают преступность, ее конкретные проявления и деятельность по их раскрытию, предварительному и судебному расследованию и предупреждению преступлений, исполнению наказаний. Криминалистика изучает преступность как явление, ее виды и конкретные факты преступлений для того, чтобы на основе научных обобщений разрабатывать специальные средства и методы собирания, исследования, оценки и применения информации, необходимой для раскрытия, расследования и предупреждения преступлений (с. 3). В основе любой деятельности лежат процессы сбора, переработки и применения информации. Это положение является методологическим для всех наук. Криминалистическая деятельность представляет собой динамическую открытую систему сбора, переработки и применения информации для раскрытия и предупреждения преступлений (у посиланні пояснюється – Диссертант считает расследование структурным элементом системы раскрытия преступлений) (с. 5). Решение этой проблемы обуславливает необходимость разработки концепции использования информации при раскрытии преступлений, которая должна занять свое место в структуре, как общей структуры криминалистики, так и ее содержательных разделов (у посиланні пояснюється – Термин «использование информации» трактуется в широком смысле и включает в себя работу по сбору, переработке и применению информации) (с. 6).
Ткач Ю.Д. Кириченко С.А., Кириченко Ю.А. Актуальные проблемы юриспруденции: продолжение дискуссии / Под ред. А.А. Кириченко. – Ивано-Франковск: Изд-во Плай, 2003. – 158 с.	Работа с личными источниками информации имеет следующие основные этапы: 1. Установление личного исследования. 2. Получение от личного источника информации. 3. Оценка полученных фактических данных. 4. Использование этой информации в криминалистических или ординативных целях, то есть в борьбе с преступлением, иным правонарушением, для защиты государственных интересов. Проведение указанных этапов работы с личными источниками, в первую очередь, первого из них сопровождается документированием, которое в силу этого является особым сквозным этапом работы с ними, а поэтому в этом перечне не указывается. Важное значение для более качественного и эффективного проведения всех перечисленных этапов работы с личными

	источниками информации имеет знание специфики возникновения этой информации у личных источников определенных категорий, например, у малолетних, несовершеннолетних свидетелей, лиц, имеющих определенные физические или психические недостатки, специалистов определенной специальности и т. д. (с. 44). Этапами работы с вещественными источниками целесообразно признать такие, как: 1. Собираение вещественных источников (с. 45). 2. Получение с их помощью информации. 3. Оценка полученной информации. 4. Использование этой информации в криминалистических или ординативных целях. Аналогично работе с личными источниками документирование сопровождает проведение всех указанных этапов работы с вещественными источниками, в первую очередь, первых двух, и в силу этого и в данном случае также является особым сквозным этапом работы с ними, порядковое отражение которого в предложенном перечне затруднительно и не вызывается необходимостью. В свою очередь, собираение вещественных источников информации не является однородным действием и подразделяется на несколько последовательно осуществляемых элементов данной процедуры. В процессе собираяния вещественных источников информации более обоснованно выделять такие элементы этой процедуры, как: 1. Поиск вероятных или реальных мест нахождения вещественных источников либо вероятных или реальных носителей. 2. Выявление самих вещественных источников в указанных местах или на их носителях (у посланні пояснюється: «А.А. Кириченко поиск и выявление вещественного источника рассматривает в качестве подэлементов такого элемента их собираяния, как обнаружение вещественного источника, что делает более сложной, двухъярусной, а, следовательно, и менее удобной концепцию собираяния вещественных источников»). 3. Фиксация вещественного источника (у посланні вказано наступне: «В данном случае А.А. Кириченко уточняет – в том числе документирование, поскольку считает документирование одним из способов фиксации вещественных источников в процессе, как собираяния, так и проведения иных этапов работы с ними и с личными источниками, что усложняет концепцию этапов работы с личными и вещественными источниками, делает ее недостаточно последовательной. Ведь в такой ситуации документирование целесообразнее рассматривать как этап работы с личными и вещественными источниками, а из перечня элементов собираяния вещественных источников его следует вывести, поскольку общий поход к документированию перекрывает частный случай»). 4. Изъятие вещественного источника. 5. Упаковка вещественного источника. 6. Хранение вещественного источника. 7. Транспортировка вещественного источника. Важное значение для качественного и эффективного проведения всех этапов работы с вещественными источниками информации и всех элементов их собираяния имеет знание механизма возникновения вещественных источников определенного вида и природы, к примеру, механизма возникновения, функционирования и хранения следов запаха человека и др. (с. 46).
Ткач Д.Ю., Кириченко Ю.О. Проблеми отримання інформації у перебігу боротьби зі злочинами // Проблеми пенітенціарної теорії та практики / Бюл. Київськ. ін-ту вн. справ. – К.: МП Леся, 2003. – № 8. – С. 232-238.	Такий же матеріал викладений на с. 20-22 публікації «Кириченко О.А., Басай В.Д. Історія, предмет і система криміналістики: Лекція № 1. – К.: РВВ КІВС, 2002. – 64 с.», а також на с. 18-20 публікації «Кириченко С.А., Басай В.Д., Кириченко Ю.О., Ткач Ю.Д. Криміналістика. Періодизація, поняття і система. – Лекція № 1 / За ред. О.А. Кириченка. – К.: РВВ КІВС, 2003. – 48 с.».

	Узагальнення відповідного практичного аспекту роботи із джерелами інформації свідчить про те, що ця процедура щодо роботи з особистими джерелами починається з того, що такі джерела треба спочатку встановити між великої кількості інших людей. Правоохоронців цікавлять лише ті люди, які, по-перше, зберегли у пам'яті фактичні дані, що мають значення для боротьби з певним злочином; по-друге, були осудні на час сприйняття цих фактичних даних і є осудними на час роботи з ними; і, по-третє, можуть за своїм станом здоров'я адекватно передати відомості про ці фактичні дані шляхом відповідного спілкування з ними. Після цього постає питання про отримання від особистого джерела відомостей про такого роду фактичні дані шляхом проведення з ним тих чи інших позапроцесуальних чи процесуальних дій або їх комбінацій (с. 236). Коли інформація від особистого джерела вже буде отримана, її треба дуже ретельно оцінити з точки зору дотримання певного порядку проведення цієї процедури, яку саме значимість ці фактичні дані можуть мати, чи можна їх застосувати у перебігу боротьби з певним злочином тощо. І тільки після цього можна буде визначитися з тим, із якою саме метою інформація може буде використана – криміналістичною чи ордістичною, якщо в першому значенні, то в якості доказів чи тільки орієнтовної інформації тощо. Виділяються такі етапи роботи з особистими джерелами інформації: 1) встановлення особистого джерела; 2) отримання від нього інформації шляхом проведення з ним певних позапроцесуальних та процесуальних дій чи їх комбінацій; 3) оцінка отриманої інформації; 4) використання цієї інформації з криміналістичною (доказовою, орієнтовною) чи ордістичною метою. Звичайно, що певне значення для ефективного проведення всіх названих етапів роботи з особистими джерелами має знання особливостей утворення та отримання такої інформації від джерел певних категорій, наприклад, дітей; людей, які мають психічні чи певні фізичні вади; фахівців того чи іншого напрямку та ін. Так, водій-очевидець зможе більш детально запам'ятати обставини дорожньо-транспортної пригоди, ніж звичайна людина, яка не вивчала правил дорожнього руху і ніколи не керувала транспортним засобом. Першим етапом роботи з речовими джерелами інформації є їх збирання, яке, у свою чергу, може бути поділено на декілька елементів: 1. Знаходження речових джерел, а воно у свою чергу поділяється на: а) пошук вірогідних місць знаходження речових джерел або вірогідних їх носіїв, приміром, вірогідних носіїв мікрооб'єктів, ультрамікрооб'єктів чи ультраоб'єктів; б) виявлення речових джерел у цих місцях або на їхніх вірогідних носіях. 2. Фіксація речових джерел, у тому числі й документування роботи з ними. 3. Вилучення речових джерел. 4. Пакування речових джерел. 5. Зберігання речових джерел, оскільки треба знати як зберегти навіть належним чином упаковані речові джерела певної природи чи виду. Так, якщо субстанції ґрунту з одягу запідозрюваного та зразки ґрунту з місця скоєння злочину будуть зібрані зі значним розривом у часі або будуть до (с. 237) дослідження зберігатися у різних умовах (наприклад, у холодильнику та при звичайній кімнатній температурі), то висновок про їх різне мікробіологічне наповнення може бути зумовлене саме цими порушеннями. 6. Транспортування речових джерел. Збирання речових джерел робиться заради отримання за їхньою допомогою необхідної інформації. Наступним, третім, етапом роботи з речовими джерелами є оцінка тієї інформації, що була отримана за їхньою допомогою,

	після чого наступає вже черга останнього, четвертого, етапу – використання інформації з криміналістичною чи ординістичною метою. Таким чином, етапами роботи з речовими джерелами інформації є такі: 1) збирання речових джерел; 2) отримання від речових джерел інформації шляхом їх огляду, особистого та експертного дослідження або проведення щодо них інших процесуальних чи позапроцесуальних дій або їх комбінацій; 3) оцінка отриманої у перебігу цього інформації; 4) використання цієї інформації з криміналістичною (доказовою, орієнтовною) чи ординістичною метою (с. 238).
Ткач Ю.Д., Кириченко С.А., Кириченко Ю.А. Систематизация литературных данных о предмете и системе криминалистики: Учеб.-справ. пособие. В 3 ч. / Под ред. проф. А.А. Кириченко. – Ивано-Франковск: Изд-во Плай, 2004. – Ч. 1: Библиография. – 67 с.	Учитывая, что многочисленные работы А.А. Кириченко содержат поэтапное и в известной степени вариантное развитие данной проблемы, Ю.Д.Ткач подверг обобщающему анализу результаты этих исследований, которые могут быть представлены таким образом, когда в отношении определения: (с. 48) 1. Понятия криминалистики: 1.2.1. Определены основные понятия образующие признаки дефиниции криминалистики: 1.2.1.3. Закономерности работы с личными и вещественными источниками информации (с отражением этапов работы с ними по такой схеме: возникновение и установление личных источников, собирание и исследование вещественных источников, получение от них информации, ее оценка и использование), на основе познания которых и должны разрабатываться составные части гласной методики (с. 49). 1.2.4. Разработана концепция этапов работы с личными источниками (установление личных источников, получение от них информации путем проведения отдельных процессуальных и гласных внепроцесуальных действий, оценка и использование этой информации) и вещественными источниками (собирание и исследование вещественных источников, оценка и использование полученной информации; элементы собирания вещественных источников: обнаружение, состоящие из поиска вероятных мест или носителей и выявления самих вещественных источников; фиксация, в том числе документирование, изъятие, упаковка, хранение и транспортировка). 1.2.5. Подчеркнуто, что способ получения информации (порядок применения составных частей гласной и негласной методики борьбы с преступлениями) определяет разновидности информации, используемой в борьбе с преступлениями: криминалистическая и ординістическая, разновидности криминалистической информации: доказательственная и ориентирующая (с. 50). Причем в основу изложения здесь (мається на увазі при визначенні поняття криміналістики – Л.Ю.) закономерностей работы с личными и вещественными источниками информации положены результаты развития С.А. Кириченко концепции этапов работы с личными и вещественными источниками следующим образом. Работа с личными источниками информации имеет следующие основные этапы: 1. Установление личного источника. 2. Получение от личного источника информации. 3. Оценка полученных фактических данных. 4. Использование этой информации в криминалистических или ординістических целях, то есть в борьбе с преступлениями, иными правонарушениями, для защиты государственных интересов. Проведение всех указанных этапов работы с личными источниками, в первую очередь первого из них, сопровождается документирование, которое в силу этого является особым сквозным этапом работы с ними, а поэтому в данном перечне не указывается. Важное значение для более качественного и эффективного проведения всех перечисленных этапов работы с личными источниками информации имеет знание специфики

	возникновения этой информации у личных источников определенных категорий, например, у малолетних потерпевших, несовершеннолетних свидетелей; лиц, имеющих определенные физические или психические недостатки; специалистов определенной специальности и т.д. Ведь, скажем, общеизвестным является тот факт, что лицо, обладающее определенными специальными знаниями и может более детально и профессионально описать ситуацию, связанную с этими знаниями. Этапами работы с вещественными источниками целесообразно признать такие: 1. Собираение вещественных источников. 2. Получение с их помощью информации. 3. Оценка полученной информации. 4. Использование этой информации в криминалистических или ординистических целях. Аналогично работе с личными источниками документирование сопровождается проведением всех указанных этапов работы с вещественными источниками, в первую очередь первых двух, сопровождается документирование и в силу этого и в данном случае также является особым сквозным этапом работы с ними, порядковое отражение которого в предложенном перечне затруднительно и не вызывается необходимостью. В свою очередь, собираніе вещественных источников информации не является однородным действием и подразделяется на несколько, последовательно осуществляемых элементов данной процедуры. В процессе собиранія вещественных источников информации наиболее обоснованно выделить такие элементы этой процедуры, как: 1. Поиск вероятных или реальных мест нахождения вещественных (с. 54) источников либо их вероятных или реальных носителей. 2. Выявление самих вещественных источников в указанных местах или на их носителях. 3. Фиксация вещественного источника. 4. Изъятие вещественного источника. 5. Упаковка вещественного источника. 6. Хранение вещественного источника. 7. Транспортировка вещественного источника. Важное значение для качественного и эффективного проведения всех этапов работы с вещественными источниками информации и всех элементов их собиранія имеет знание механизма возникновения вещественных источников определенного вида или природы, к примеру, механизма возникновения, функционирования и хранения следов запаха человека и др. Заканчивая изложение данной проблемы, С.А. Кириченко считает необходимым подчеркнуть, что порядок получения антиделиктной информации: в рамках процедурных кодексов, с нарушением их требований или вне рамок этих кодексов (а не способ или характер применения составных частей гласной и негласной методики, как считалось ранее), определяет ее разновидности: криминалистическая или ординистическая, а также подвиды: доказательства [основные (прямые, косвенные) и вспомогательные] или недоказательственная информация [ориентирующая, порочная]. Способ получения информации и характер применяемых при этом составных частей гласной или негласной методики борьбы с преступлениями охватывается более широким понятием «порядок получения информации». Последняя формулировка, в свою очередь, акцентирует внимание и на втором уровне деления криминалистической и ординистической информации, определяемом уже не характером составных частей примененной методики, а порядком их применения (с. 55).
Ткач Ю.Д. Поняття і системно-структурна будова криміналістики: Дис. ... канд. юрид. наук. – Одеса: ОЮІ НУВС, 2004. – 556 с.	У цьому зв'язку доречно згадати наведене у літературі достатньо обґрунтоване уточнення, що якісному та ефективному проведенню всіх етапів роботи з особистими і речовими джерелами сприяє вивчення механізму виникнення речових джерел різних видів і природи, наприклад, мікрооб'єктів, слідів запаху тощо та інформації від особистих джерел певних

	категорій: малолітніх осіб та осіб, що мають психічні і фізичні вади, тощо. Виходячи з цього, робиться висновок, що виникнення особистих і речових джерел не є етапом роботи з ними, але пізнання закономірностей даного процесу дозволяє якісно та ефективно провести всі етапи і тому повинно враховуватися у загальному переліку закономірностей роботи з особистими і речовими джерелами (91).
Томін С.В. Основні етапи роботи з джерелами особистісної інформації у процесі розкриття та розслідування злочинів: Дис. ... канд. юрид. наук. – Одеса: ОНЮА, 2006. – 204 с.	На підставі сказаного, зауважимо, що робота з джерелами криміналістично значущої інформації має наступні основні етапи: 1. Встановлення джерел криміналістично значущої інформації. 2. Отримання від джерел інформації. 3. Експертне чи позаекспертне дослідження джерел фактичних даних. 4. Оцінка отриманих фактичних даних. 5. Використання цієї інформації в криміналістичних або інших цілях (с. 68). 3.2. Встановлення і виявлення джерел особистісної інформації (с. 70-79). Більшість криміналістів схиляються до думки, що основними етапами роботи із джерелами криміналістично значущої інформації є виявлення, збирання, збереження, фіксація і дослідження доказів. Серед них І.Ф. Крилов, М.А. Матусовський, С.В. Мітричев, П.С. Елькінд та ін. Якщо розглядати доказування як процес кримінально-процесуального пізнання то його елементами будуть збирання, перевірка і оцінка і їх джерел. Звичайно, збирання доказів неможливе без попереднього встановлення і виявлення носіїв інформації, що може здійснюватися як у процесуальній, так і непроцесуальній формі (с. 70). Встановлення джерела особистісної інформації у процесі розкриття і розслідування злочинів має на меті отримання відомостей про його обставини. ... Тому наступним важливим етапом роботи з джерелами інформації є їх виявлення (73). Часто в процесі розслідування злочинів складається ситуація, коли джерело особистісної інформації, будучи встановленим, знаходиться поза межами досяжності уповноважених на отримання інформації від нього відомостей органів та осіб. У цьому випадку такі особи стають об'єктами розшуку і можуть бути виявлені з допомогою оперативно-розшукових заходів, провідне місце серед яких належить оперативному пошуку (с. 74). Робота із джерелами криміналістично значущої інформації включає в себе такі стадії, як встановлення, виявлення джерел відомостей про злочин, отримання від них інформації, експертне чи позаекспертне їх дослідження, а також оцінку і використання у процесі розкриття, розслідування злочинів чи судового розгляду кримінальних справ (с. 174).
Томін С.В. Основні етапи роботи з джерелами особистісної інформації у процесі розкриття та розслідування злочинів: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Одеса: ОНЮА, 2006. – 20 с.	Діяльність щодо розкриття та розслідування злочинів – це впорядкована система, кожен елемент якої має свою чітко визначену організаційну функцію. Разом з тим, їх об'єднує мета – отримання криміналістично значущої інформації, на основі якої слідчий будує інформаційну модель події, що розслідується, і реалізує її через обвинувальний висновок. У зв'язку з цим, на думку автора, є всі підстави для того, щоб об'єднати і системно розглядати діяльність слідчих і працівників оперативних підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність щодо роботи з джерелами особистісної інформації у процесі розкриття та розслідування злочинів. Вважаємо, основними етапами такої роботи є встановлення джерел особистісної інформації, отримання від джерел інформації, експертне чи позаекспертне дослідження джерел фактичних даних, оцінка отриманих фактичних даних, використання цієї інформації в криміналістичних або інших цілях (с. 10). Основними етапами роботи з джерелами особистісної інформації є встановлення осіб як джерел фактичних даних про обставини злочину, отримання від них інформації, експертне та

	позаекспертне їх дослідження, а також оцінка у процесі розкриття, розслідування злочинів чи судового розгляду кримінальних справ (15).
Трегубов С.Н. Основы уголовной техники: Научно-практические приемы расследования преступлений: Практическое руководство для судебных деятелей. – Петроград: Издание юридического книжного склада «Право», 1915. – 334 с.²	Проходили века за веками, мысль и знание прогрессировали во всех сферах жизни человечества, коренным образом изменялись и совершенствовались методы исследования как теоретических, так и прикладных наук, а в судебном процессе вплоть до наших дней продолжает господствовать все тот же способ обнаружения истины посредством свидетельских показаний. Правда, существовавшая долгие годы, но вовсе не гарантировавшая торжества истины на суде, формальная теория доказательств уступила своё место внутреннему судейскому убеждению. ... Во главе этих судей (коллегии присяжных заседателей – Ю.Л.), чуждых юридического образования и профессионального навыка, вещественные (с. 2) доказательства более осознательны и понятны, чем показания свидетелей и основанные на них умозаключения обвинителя или защитника. Судьи, вышедшие из среды обывателей, не без разумного основания относятся к свидетельским показаниям с некоторой степенью скептицизма и часто не считают убедительным даже согласное с обстоятельствами дела сознание подсудимого. Для убеждения необходим более достоверный материал – то, что закон называет вещественными доказательствами. Однако, пока последние не подвергнуты научному исследованию, они – немые свидетели. Только посредством методического оснащения их научным знанием и практическими наблюдениями можно заставить их говорить и при этом с убедительной доказательностью и всем понятной ясностью. А для такого исследования необходимо применение методов физических и биологических наук, обуславливающее участие в судебном производстве эксперта, опытного в уголовной технике. К такому же выводу о необходимости коренной реформы в приемах судебного расследования привели и труды ученых в области экспериментальной психологии. Работами Штерна, Врешнера, Борста, Листа и других установлено, что главное основание современного уголовного процесса – свидетельские показания, – независимо от умышленной лжи, в значительной степени представляются недостоверным доказательством, вследствие недостаточной точности восприятия впечатлений и ошибок памяти даже у самых добросовестных свидетелей (с. 3).
Шейфер С.А. Следственные действия. Система и процессуальная форма. – М.: Юрид. лит., 1981. – 127 с.	Собирание доказательств представляет собой целенаправленную деятельность по выявлению доказательств и их источников и их процессуальному закреплению. С этой точки зрения термин «собирание доказательств» является условным, поскольку нельзя представить дело таким образом, чтобы доказательства существовали в природе еще до проведения следственных действий. На самом деле, в начальный процесс доказывания предметом познавательной деятельности следователя выступают не доказательства, а следы определенного деяния, оставленные на предметах материального мира и сознании человека. Выполняя следственные действия, следователь выявляет эти следы, изымает с них относящуюся к делу информацию и фиксирует ее в процессуальных документах (с. 111).
Шепітько В.Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український) / За ред. В.Я. Тація. – Харків: Право, 2001. – 560 с.	Следственные действия – предусмотренные законом процессуальные действия по собиранию, исследованию, оценке и использованию доказательств (с. 437).
Шепітько В.Ю. Криміналістика в системі наукового знання // Криміналістика: Курс лекцій. – Харків: Одиссей, 2003. – С. 4-15.	Поэтому важным элементом предмета криминалистики являются процессы собирания, исследования, оценки и использования доказательств. Собирание доказательств – это первый этап работы с доказательствами. Он состоит из таких стадий:

	1) обнаружение доказательств ... 2) фиксация доказательств ... 3) изъятие доказательств ... 4) сохранение доказательств ... (с. 8).
Яновська О.Г. Кримінально-процесуальне право України: Навч.-метод. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 207 с.	Кримінальний процес складається із самостійних, але не відокремлених частин, які називаються стадіями кримінального процесу. Всього кримінальний процес України передбачає вісім стадій: 1) порушення кримінальної справи; 2) досудове слідство; 3) попередній розгляд справи суддею; 4) судовий розгляд справи; 5) апеляційне провадження; 6) касаційне провадження; 7) виключне провадження; 8) виконання вироку, постанови і ухвали суду (с. 40). Тема 8. Зупинення і закінчення досудового розслідування кримінальних справ (с. 123-134).